

POUR LA PAIX EN ALGÉR
NÉGOCIATIO
 avec les REPRÉSENTAN

Dieses Plakat
 ist nicht im Westen
 gedruckt.

PDS

ist von uns.

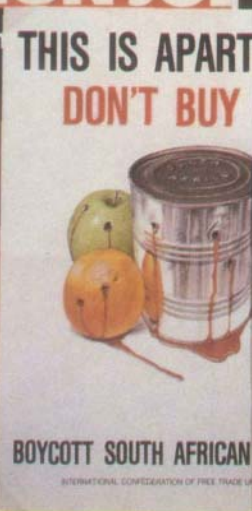
**VÆLG
 ET BÆREDYGTIGT
 MILJØ**

Jetzt
 für dich,
 morgen
 für mich.

**THIS JOB
 IS A
 UNION JOE**

**Arbejderbevægelsens
 Bibliotek og
 Arkiv
 Årsskrift 1991**

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

Årsskrift 1991

ABA 1992

Indhold

Beretning 1991. Ved Henning Grelle / 3

Jens Otto Krags efterladte papirer. Af Kjeld Olesen / 9

Hvorfor gik slagterne med bowlerhat? Af Karen Pedersen / 13

Arkivet der vokser dag for dag. Af Per Askbo / 16

EDB i arkivafdelingen. Af Hans Uwe Petersen / 20

De socialistiske ungdomsforbunds arkiver på ABA. Af Bent V. Rønne / 25

Fortsat udgivelse af Marx' og Engeis' værker. Af Gerd Callesen / 31

Danske fagblade i ABA. Af Ole Arent / 34

Jubilæumsskrifter 1991. Ved Marianne Bagge Hansen / 36

Trykte og utrykte afleveringer 1991. Ved Karen Pedersen og Anette Eklund Hansen / 39

Medarbejdernes aktiviteter 1991 / 43

Forsiden: Et broget udvalg fra ABA's plakatsamling. Samlingen rummer idag over 6.000 plakater, som kan lånes til udstillingsbrug og affotografering.

Bagsiden: I 1922 flyttede DsU-afdelingen i Århus ind i nye lokaler i Amaliegade 25. Med sig fra SUF-tiden og de gamle lokaler i »Kælderen« havde de portrætterne af de store socialistledere. Portrætterne af Karl Marx og - i mindre format - vist nok Bebel, signalerer den ideologiske ballast de unge piger fik med sig hjem fra gruppemødet i læsestuen i Amaliegade. Billedet stam-

mer fra slutningen af 1920'erne, hvor DsU-uniformen blev indført. (ABA)

©ABA 1992

Rejsbygade 1, 1759 København V

Tlf.: 31 24 15 22 Fax: 31 24 32 22

Redaktion: Karen Pedersen og Gerd Callesen

Billedredaktion og Lay-out: Karen Kræmer

Oplag: 4 000

Sats og produktion: Forlaget Fremad A/S

ISSN: 0900-2723

Beretning 1991

Opgaven med at skaffe nye lokaler til ABA har været en vigtig del af virksomheden i 1991. Det biblioteks- og arkivfaglige arbejde til gavn for ABAs brede kreds af brugere har dog ikke lidt skade derved. På en række områder er det lykkedes at forbedre servicen for publikum og fortsætte udviklingen af værktøjer, der er nødvendige for en moderne institution. ABA forsøger at være en institution på højde med udviklingen, inden for de rammer som vores ressourcer giver mulighed for. På et punkt har vi dog haft vanskeligt ved at opfylde vor målsætning: indsamling af arkivalier. De store pladsproblemer betyder, at vi har måttet føre en stærkt tilbageholdende politik, og det har medført, at en række af vore samarbejdspartnere må vente med afleveringer af arkivmateriale, ligesom det forhindrer os i at dyrke nye områder.

Nye lokaler

ABA har enorme pladsproblemer i Folkets Hus, i dag omdøbt til F.H. Kongrescenter. Det er begrundelsen for, at ABA's bestyrelse har vedtaget, at en flytning skal gennemføres i løbet af 1992. Vi har

også arbejds- og miljøproblemer i vores lokaler, som ikke giver personalet de bedste arbejdsbetinger. At F.H. Kongrescenter trænger til en gennemgående renovering er velkendt for alle der kommer i huset, og man arbejder også for en løsning af disse problemer. En renovering fra A til Z giver imidlertid ikke ejerne mulighed for at tilbyde et lejemål, der passer til ABA's behov med hensyn til størrelse og sammenhæng af lokalerne.

I forhandlingerne med Huset har ABA understreget, at bygningen ikke kan være kongres-center og samtidig rumme ABA, og vi har derfor besluttet at flytte for at sikre vores fremtid et andet sted.

En flytning - eller for den sags skyld en forbliven i Folkets Hus - koster penge. Men vi må konstatere, at flytning og et nyt sted ikke kun er et pengespørgsmål. Vi skal finde en central og let tilgængelig placering, og vi skal først og fremmest finde bygninger, der kan bære og rumme tunge arkivalier og bøger. Vi har set på mange eksempler i 1991. Der er udarbejdet mange analyser og indretningsplaner, men i skrivende stund kan vi ikke meddele noget endeligt resultat. Vi kan kun konstatere fremskridt, og tro og håbe på at der kommer en løsning i 1992.

Publikationer

I foråret lykkedes det efter et års pause at udsende vores årsskrift i 4000 eksemplarer. I efteråret færdiggjordes endnu et hind i vores bibliografiske serie, nemlig Danske fagblade i ABA. Denne oversigt over ABA's righoldige samling af centrale og lokale fagblade i Danmark er blevet en succes også salgsmæssigt. Den har også opfyldt den mission, som vi forventede, nemlig at skaffe nye og gamle titler frem, som manglede i samlingen.

I den bibliografiske serie er der arbejdet med endnu to nye udgivelser. Det drejer sig om en nordisk bibliografi over fremmedsproget litteratur om dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk arbejderbevægelse. Bibliografien bliver et resultat af samarbejde mellem arbejderbibliotekerne i Norden.

Den anden udgivelse i serien bliver en litteraturliste over arbejderhistorien i Danmark til brug for uddannelsesinstitutioner i og uden for arbejderbevægelsen.

Det er ca. 20 år siden ABA sidst udgav en sådan litteraturliste, og vi har fundet det vigtigt, at nye generationer kan stifte bekendtskab med et udvalg af den righoldige litteratur om arbejderforhold, der er skrevet siden dengang.

Forskning og formidling

En vigtig del af ABA's formål er formidling af arbejderhistorien i både tale og skrift. ABA's forskningsmedarbejdere driver forskning i en del af den samlede arbejdstid. Det er vigtigt at være ajour

med udviklingen og gerne foran inden for arbejderhistorieskrivningen. En oversigt over aktiviteterne findes bagest i dette årsskrift. Stadig flere organisationer anmoder os om at udarbejde jubilæumsskrifter. Vi er glade for sådanne henvendelser, men må i flere tilfælde sige nej. For øjeblikket er to medarbejdere beskæftiget med sådanne projekter, og det er ikke uden problemer, når så mange andre arbejdsopgaver trænger sig på.

Både nationalt og internationalt er ABA inddraget i et tæt forskningssamarbejde.

I Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie (SFAH), som i december 1990 kunne fejre 20 års jubilæum, arbejder flere medarbejdere med udgivelser, redaktionsarbejde m.v. Det giver en tæt kontakt til forskningen inden for arbejderhistorien og det betyder, at de bedste afhandlinger også kommer til offentlighedens kendskab.

Vores erindringsgruppe, der består af mænd og kvinder, der har haft tillidshverv i arbejderbevægelsen, mødes 3-4 gange årligt. Her fremlægger den enkelte sine erindringer til efterfølgende diskussion og kritik. ABA arbejder med udgivelse af nogle af bidragene, men vi har endnu ikke fået afklaret økonomi og distribution.

Med Arbejdermuseet har der siden dets oprettelse for 10 år siden været et tæt og meget nyttigt samarbejde. Men i stedet for et samarbejde fra sag til sag er dette samarbejde nu formaliseret med faste møder. Det giver mulighed for bedre planlægning og mere effektiv udnyttelse af de ressourcer, der findes i vores institutioner. ABA ser også gerne et endnu tættere samarbejde med Center for Arbejderkultur på Københavns Universitet. Der er

Medlemmer af Socialistisk Ungdoms Forbund på plænen foran Frederiksberg Slot 4. juni 1909. Billedet er ét af flere fotografier, der fulgte med Carl Heinrich Petersens bogsamling til ABA. (ABA)

tale om et beskedent, men vigtigt center for arbejderbevægelsen og for ABA.

På nordisk plan afholder arbejderarkiverne konference ca. hvert 3. år. Imellem disse konferencer er der tætte kontakter i forbindelse med konferencer om arbejderhistorie og arbejderhistorieskrivning. De øvrige nordiske arbejderarkiver har som ABA en målsætning om forskning og formidling af arbejderhistorie, og i et forsøg på at styrke og forbedre den har der været afholdt forskellige møder i 1991.

På internationalt plan har ABA fået sæde i den øverste ledelse af International Association of Labour History Institutions (IALHI). Organisationen omfatter arbejderarkiver og -biblioteker i Europa, der mødes forskellige steder én gang årligt. IALHI har først og fremmest været et forum for erfaringsudveksling især på det biblioteks- og arkivfaglige område. Der diskuteres dog også forsknings- og udgivelsesproblemer. De store omvæltninger i østlandene og det tidligere Sovjet har skærpet behovet for et organ, der kan afhjælpe de enorme

arkivbevaringsproblemer, der er opstået i den ny situation.

Omvæltningerne har også givet anledning til at ABA har fået sæde i et udvalg, der under ledelse af det store Internationale Institut for Socialhistorie i Amsterdam skal forsøge at redde en fortsat udgivelse af Marx/Engels' samlede værker. Marx/Engels' udgivelser er værdifulde for arbejderbevægelsen, og ABA vil yde sit beskedne bidrag til at arbejdet fortsættes.

Bibliotek og Arkiv

Som nævnt har pladsproblemerne betydet, at arkivet ikke har kunnet igangsætte store målrettede indsamlinger af arkivmateriale, som vi gerne ville. Til gengæld har vi kunnet notere en kraftig stigning i udlån af arkivalier, og dermed også i vejledning af brugere. Derudover er ordening og nyregistrering af en række vigtige arkiver, hvor tilvæksten har været omfattende, blevet prioriteret. Det gælder bl.a. DSU's arkiv og den store samling af protokoller.

Ud over registreringen af løbende arkivafleveringer fra Socialdemokratiet, LO m.fl. er der med henblik på flytningen foretaget kassation og en første ordening af en række arkivfonde. Det gælder bl.a. Det kooperative Fællesforbund, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Bryggeriarbejderforbundet.

Udviklingen af EDB-systemet i arkivet er nu næsten afsluttet, og indtastning af bestandsregistranten er fuldført. Ligeledes er accessionen lagt

over på EDB. Da EDB-registreringen stiller krav til ensartethed, har det været nødvendigt at ændre på visse registreringsprincipper, og dermed foretage revision af tidligere registranter. En omlægning af registreringen er derfor ved at blive gennemført, bl.a. ved at hver arkivfond får sit eget registreringsnummer.

På trods af dårlige lokaleforhold har vi på forskellig måde taget os af en række store afleveringer.

En stor bogsamling fra det nedlagte Marxistisk Oplysningsforbund måtte efter forhandling placeres i Folkebibliotekernes Depotbibliotek. Samlingen er nu gennemgået og relevante udgivelser bragt hjem til ABA. En større del af samlingen forblev dog i Folkebibliotekernes Depotbibliotek, da man der var interesseret i udgivelserne.

Carl Heinrich Petersens bogsamling og personlige papirer er i beretningsåret overgået til ABA.

Carl Heinrich Petersen var en selvlærd arbejderhistoriker, oprindeligt cigarsorterer, der i bøger, artikler og foredrag især beskæftigede sig med det, han kaldte »den glemte socialisme«. Takket være en beskeden livsførelse erhvervede han i tidens løb en imponerende bogsamling (60 flyttekasser) af såvel dansk som fremmedsproget litteratur og et anseeligt tidsskrifthold. Specielt er en stor del af den fremmedsprogede litteratur og de ældre udenlandske tidsskrifter af værdi for ABA. 6 kasser med personlige papirer har det endnu ikke været muligt at gennemgå.

Fra afdøde sekretær i DKP, Ib Nørlund, er ligeledes modtaget en stor bogsamling og personlige arkivalier.

I øvrigt har en revision af samlingerne, og en

Interiøret fra Palsbøll i Stengade i København i slutningen af 1920'erne er én af de seneste afleveringer til Billedarkivet. Det kommer fra Dansk Beklædnings- og Textilarbejderforbund og viser med al tydelighed, hvor store kvindearbejdspladser branchen omfatter. (ABA)

begrænsning af dubletter været et gennemgående træk i virksomheden. ABA forsøger så vidt muligt at videregive materiale, der ikke skal indgå i samlingen. Det er et relevant arbejde forud for en flytning, men den opbevaringsplads, der bliver ledig ved et sådant arbejde, er begrænset og bliver hurtigt fyldt op af nyt. Der står p.t. 500 flyttekasser, hvis indhold venter at komme på hylder, der ikke er plads til.

Billedarkivet

Antallet af opgaver og udlån fra Billedarkivet er fortsat stigende. ABA's billedarkiv benyttes af organisationer, forlag og presse både i og uden for arbejderbevægelsen. Hertil kommer at ABA bruger Billedarkivet til egne publikationer, og at personalet anvender det i deres mange formidlings- og forskningsarbejder.

Et problem for Billedarkivet er, at illustrationer

næsten i alle tilfælde er noget der vælges til sidst, hvad enten det drejer sig om TV, aviser, fagpresse eller bøger. Det betyder, at brugerne skal have billeder her og nu og sjældent kan vente dage eller uger på, at det bliver deres tur. Mange har ment, at presset kunne lettes ved betaling ud over hvad der i forvejen betales for kopier (ca. 150,00 kr. pr. foto). Det mener vi ikke. Betaling vil betyde krav om endnu hurtigere ekspedition, og indtægterne vil ikke kunne dække en meransættelse i arkivet, som ville blive nødvendig. Hertil skal lægges såvel administrative som principielle grunde til at afstå fra at indføre betalingsordning. Vi vil dog overveje betalingssspørgsmål og diskutere andre måder at løse problemerne på.

Til Billedarkivet er der en betydelig tilvækst af fotos og dias. Helt ekstraordinært har ABA købt billedarkivet fra det nedlagte dagblad Land og Folk. Købet er motiveret af, at ABA har aviser, blade, bøger, arkiver, faner og plakater fra den kommunistiske bevægelse, og dermed også ønsker at supplere sin samling på billedområdet. Forhandlingerne mellem boet og pressefotografernes organisation har været langvarige, men skulle være i orden nu. Samlingen er dog endnu ikke indgået i ABA.

Besøg

Normalt omtaler ABA ikke sine mange besøg fra

ind- og udland. Vi gør en lille undtagelse ved at omtale, at vi i november for 2. gang havde besøg af Louis Pio's oldebarn. Sidst Erik Pio gæstede Danmark var i 1986. Desværre var han ikke i landet, da dansk arbejderbevægelse fejrede 150 året for Louis Pios fødsel den 14. december. Besøget blev dog alligevel præget af oldefaderen, idet Erik Pio skænkede et oliemaleri af Louis Pio til ABA og dansk arbejderbevægelse. Maleriet er fra 1948 fremstillet efter et fotografi.

ABA har fået mange andre gaver. Det siger vi tak til alle giverne for. Vi vil også gerne takke vores samarbejdsorganisationer i arbejderbevægelsen og Kulturministeriet for den støtte, der har gjort vores virksomhed mulig i 1991.

Statistik

Hjemlån af bøger og tidsskrifter var 4.673 bind heraf gennem andre biblioteker 396 bind. Derudover er der foretaget 2.589 fornyelser af lån. Til ABA's læsesal ekspederedes 1.954 bind og 3.939 arkivenheder. Til andre biblioteker er ekspederet 116 arkivenheder. Udlån af billeder og plakater 3.465.

Biblioteket har i 1991 modtaget 26 utrykte specialer.

Henning Grelle

Jens Otto Krag's efterladte papirer

Den dag i juni 1978 ringede den direkte telefon i trafikministeriet. Min mangeårige sekretær i Socialdemokratiet, Karla Wiborg, var i røret: »Jens er død. Helle har lige ringet. Hun og børnene er i Skiveren, hvor de har fejret Jens Christians 18 års fødselsdag. Og Jens er bragt til Frederikshavns sygehus«.

Jeg var næstformand i Socialdemokratiet og tog straks hånd om de presserende, praktiske problemer. Mens jeg underrettede Anker Jørgensen og Niels Matthiasen, blev der bestilt et mindre fly fra Roskilde Lufthavn, og få timer efter fløj advokat Margot Dreyer og jeg mod Frederikshavn.

På sygehuset lagde vi en lille buket på hans bære og stod med hver vore tanker om mange års samvær med denne sammensatte mand. Så gik det mod Skiveren, hvor vi skulle hente familien til København, og processen med alle de praktiske gøremål var igang.

Et af dem var hans mange efterladte papirer. Som værge for børnene gik advokat Margot Dreyer dem igennem og fravalgte, hvad hun mente måtte tilhøre familien. Derefter blev det bestemt, at papirerne skulle opbevares i ABA og fire personer fik ansvaret for dem, nemlig fhv. arbejdsminister Erling Dinesen, der var Krag's fortrolige gennem mange år, fhv. kulturminister Niels

To nyudnævnte ministre. Året er 1947 og Jens Otto Krag og Fanny Jensen blev begge dette år valgt ind i Folketinget og udnævnt til henholdsvis handelsminister og minister uden portefølje med familien som område. (ABA)

Da Krag besøgte Vestberlin i 1965 var det som statsminister. Året efter kom han desuden til at bestride udenrigsministerposten endnu en gang. Krag ses sammen med daværende borgmester i Vestberlin Willy Brandt. (ABA)

Matthiasen, folketingsmedlem Søren Hansen og undertegnede. Nu er kun Søren Hansen og jeg tilbage, og efter os får ABA ansvaret.

I maj 1990 gik jeg så igang med papirerne, et projekt der var planlagt til at løbe over to år. Jeg regnede med at kunne gøre det hurtigere, men er siden blevet klogere.

Krag var en meget flittig skribent, der engang drømte om en journalistisk gerning. Lige fra de

unge år skrev han dagbog og gemte kopier af de talrige artikler, han sendte ud til fagpressen. Han forstod at popularisere kompliceret stof, så der var stor afsætning, hvilket gav en ikke ringe ekstraindtægt. Det betød, at den samme artikel kunne læses i flere fagblade, og det brød de store forbund sig ikke om. Det fremgår af et brev fra Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund, hvor en sekretær ved navn Hans Rasmussen gør ham opmærksom på, at

de vil have artikler solo.

Krag gemte også flittigt papirer fra de mange års politiske geming. På et tidligt tidspunkt har han vidst, at eftertiden ville være interesseret i, hvad der foregik i kulisserne, når de store politiske begivenheder prægede overskrifterne. Han dikterede ofte referater af vigtige samtaler med danske og udenlandske politikere og gemte selv ganske små optegnelser fra forhandlinger. Hertil kommer talrige notater og referater samt en righoldig korrespondance.

Papirerne var opbevaret i nogle kufferter, som fulgte med, da han flyttede fra Egernvej til Reventlowsgade og senere til Skodsborg. Det er meget tydeligt, at han har været dem igennem, vel i forbindelse med de to erindringsbind, og det er synd at sige, at de lå i nogen bestemt orden. Tværtimod har det mest omfattende arbejde været at få systematiseret papirerne.

Da Krag i 1962 blev statsminister og senere partileder var jeg organisationssekretær i Socialdemokratiet. Mit tætte samarbejde med ham i partiet, i Folketinget og en kort tid i regering bliver ofte meget nærværende under arbejdet.

Først er hvert enkelt nok så lille stykke papir blevet gennemgået og efter et registreringssystem mærket med sag og tidspunkt. At tyde hans håndskrift har tit været svært. Ofte skrev han med forkortelser og i koder, men dem har jeg fået hold på. Det kan imidlertid være vanskeligt, når man sidder med personlige optegnelser fra et internationalt møde, hvor hverken tid eller sted er angivet. Ved hjælp af de personer, der er nævnt, for eksempel den amerikanske udenrigsminister, kan det tidsmæssigt indsnævres og når man får tydet em-

Jens Otto Krag fotograferet i 1971 i Skodsborg, hvor han havde sin sidste bopæl. (ABA. Fotograf Jørgen Schiøttz)

net for forhandlingerne, når man frem til, at det må være et NATO-møde i det og det år.

For nogen tid siden fik jeg et ejendommeligt brev fra en person, der professionelt beskæftiger sig med at forske i den politiske historie. Han håbede, at jeg ville være varsom med hensyn til kassation. Han må have en opfattelse af, at jeg sidder som en anden kommissær og frasorterer ømtålelige papirer. Intet kan være mere forkert.

Kun hvor der er tale om flere eksemplarer af de samme tekster, bliver der kasseret. Ellers bliver en nok så lille side gemt, selvom vigtigheden ikke umiddelbart kan ses.

Ved den første, store gennemgang blev det til ca. 170 arkivkasser opdelt kronologisk i større perioder lige fra barndommen og frem til 1978. Næste fase var, at papirerne blev ordnet år for år, og der blev lavet det endelige registreringssystem. Og sidste fase er nu igang. Efter et bestemt mønster bliver registranten skrevet, så man hurtigt kan finde frem til relevante emner som »Fremtidens Danmark«, »Helhedsløsningen i 1963«, »Markedsforhandlingerne« og diverse valgkampe. Inden for hvert enkelt af disse emner bliver alle papirerne indført i registranten. Tilbage vil være en gennemgang

af de mange billeder fra især hans udenlandsrejser.

Der vil altså gå en rum tid, før der bliver taget stilling til, efter hvilke retningslinier, der skal gives adgang til papirerne og hvilke, der skal båndlægges. Ansvarer herfor har Søren Hansen og jeg i tæt samarbejde med Henning Grelle.

Da jeg startede med projektet, havde jeg ikke regnet med, at det ville være så omfattende. Men spændende har det været, og jeg håber, at eftertiden vil finde, at papirerne giver et dybt og interessant indblik i den nyere, politiske historie og samtidig tegner et billede af en personlighed, hvis format - også internationalt - ragede op over, hvad vi herhjemme har set i dette århundrede.

Kjeld Olesen

Hvorfor gik slagterne med bowlerhat?

Dette spørgsmål fandt vi vist desværre aldrig svaret på, men heldigvis for ABA's gode navn og rygte kan vi da som oftest løse de opgaver, der stilles os.

Hvert år i april ser vi frem til de mange henvendelser om Majdagens historie, for det kan vi efterhånden svare på i søvne. Vi er også helt på det rene med, at det var ved et ekstraordinært repræsentantskabsmøde i LO den 16. februar 1982, hvor Thomas Nielsen afgik som formand, at han udtalte: »Vi har sejret - ad helvede til«.

Så kræver det straks lidt længere tid at finde frem til, hvad den først valgte folketingsmand i Grenå-kredsen hed, hvor længe han sad og hvem der efterfulgte ham.

Om Inge Hansen, der så dagens lys den 4. april 1939, vides det, at hun blev borgerligt konfirmeret i 1953, men hvilken dato ville man gerne vide.

Oldefar var cigarsorterer; kan det tænkes, at ABA ligger inde med oplysninger om ham, spurgte et oldebarn. Lignende spørgsmål kommer ofte i disse år, hvor der jo er en udbredt interesse for at »kende sine rødder«.

Kanal 2 skulle vide, hvornår pornoen blev frigivet i Danmark, og vi kunne hurtigt fortælle dem, at »utugtige skrifter« blev frigivet i 1967, men billedporno først i 1969. Men da Danmarks Radio

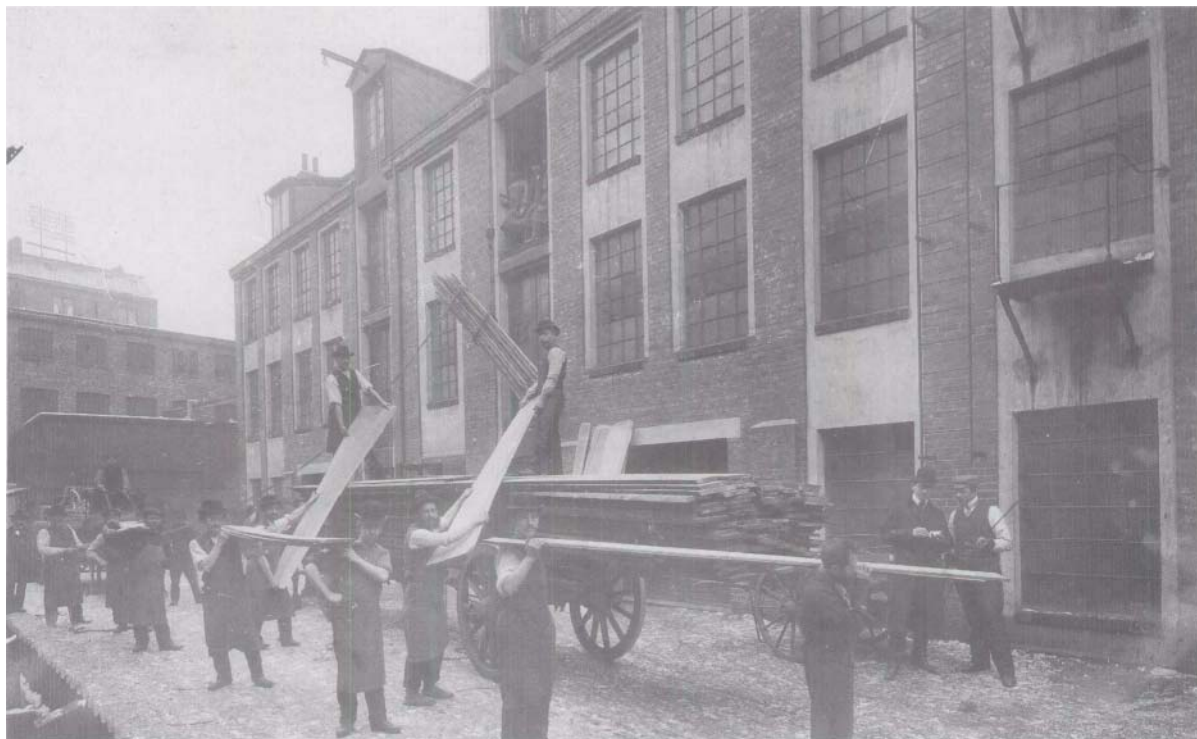
spurgte om, hvad arbejderbevægelsen er værd i penge med forsamlingsbygninger, strejkefonds m.m.m., så stod vi af og henviste til LO's økonomer.

Inde fra Christiansborg ringede en journalist og fik at vide, at mottoet »Gør din pligt og kræv din ret« stammer fra I. Internationales statutter (1864), mens en århusianer her og nu skulle bruge oplysninger om, hvad faglærte arbejdere/ufaglærte mænd/ufaglærte kvinder fik i arbejdsløshedsunderstøttelse fra midten af 1950'erne til 1968.

Og der var pigen, der ringede og spurgte efter en artikel af Rosa Luxemburg om det nationale spørgsmål, som skulle have været trykt i »Socialdemokratiske Oversigter« iflg. den oversættelse til farsi, som hun havde men ikke kunne læse. De »Socialdemokratiske Oversigter« viste sig at være det polske tidsskrift »Przegląd Socjaldemokratyczny«, men vi kunne heldigvis låne hende artiklen på tysk, så hun kunne diskutere den med sine iranske venner.

Dagen igennem ringer telefonen i udlånet, og den vagthavende bibliotekar befinder sig i idel spænding om, hvad næste spørgsmål bliver.

ABA's telefoniske oplysningstjeneste bliver stadigt mere og mere omfattende, men kan van-

Ikke blot slagtere men også snedkere gik med bowlerhat, viser dette billede. Arbejdspladsen er vist nok en møbelfabrik i Nykøbing Mors. Tidspunktet må være en gang i 1890'erne, da bowlerhatten var den helt almindelige hovedbeklædning for mænd. Ved hjælp af det brede udsnit af billeder i Billedarkivet kan vi konstatere, at bowleren, efter at den gik af mode, nok mest var til pynt - også blandt slagtere. (ABA)

skeligt påvises i statistikker og påvirker derfor desværre ikke tilskuddene fra de bevilgende myndigheder.

Til de telefoniske spørgsmål kommer forespørgslerne fra brugerne dels på stedet og dels gennem andre biblioteker fra deres benyttere.

Nogle spørgsmål, som f.eks. datoen for mordet på Olof Palme, kan besvares på et øjeblik; det var den 28. februar 1986. Andre kan tage lang tid og må en lang vej fra håndbøger gennem tidsskrifter,

fagblade og jubilæumsskrifter til forhandlingsprotokoller, medlemslister og andet arkivmateriale.

En canadisk forsker søgte oplysninger om en dansk matematiker, Julius Petersen, som for 100 år siden havde skrevet en artikel, der skulle have dannet grundlaget for opfindelsen af computeren. Canadierens ærinde på ABA var bl.a. at få verificeret en påstand om, at Julius Petersen havde været medlem af Socialdemokratiets hovedbestyrelse. Dette spørgsmål holdt et par medarbejdere

travlt beskæftiget, men det lykkedes ikke at finde bevis for påstanden.

Mange udenlandske forskere har i årenes løb henvendt sig til ABA.

En russer har eksempelvis søgt materiale om anarkistiske russiske emigranter (på russisk). En svensk docent skrev og bad om at få oplyst antallet af medlemmer og antallet af partiforeninger i Socialdemokratiet fra 1909-1945. Ved en senere henvendelse bad han om tallene fra 1945-1987. Helt fra Japan er der kommet forespørgsel om litteratur vedrørende dansk socialpolitik til brug for et speciale. Og som et lille kuriosum kan nævnes en anmodning fra Fagforbundet ÖTV i Stuttgart om Georg Poulsens underskrift på en førstedags-kurvert af Metal-frimærket.

ABA's brugere spænder vidt såvel alders- som uddannelsesmæssigt. En skoleelev fra Hillerød skulle f.eks. bruge antallet af arbejdsløse i 1945, 1950 og 1955 samt tallene for arbejdsstyrken samme år.

3 EFG-elever søgte litteratur om arbejderforhold og dagligliv i 1950'erne.

På HF-kursus er der bl.a. valgt en opgave om pjaltproletariatet i byerne i årene 1700-1850, mens en gymnasieelev ønskede litteratur om socialisme/revisionisme.

Studerende på forskellige niveauer interesserer sig forventeligt for Socialdemokratiets og fagbevægelsens holdning til emner som EF, de elektroniske medier samt til Storebæltsbroen.

Også fra erhvervslivet kommer der spørgsmål, f.eks. om lønsystemers opståen og historiske udvikling. Ligeledes har ABA utallige gange i årenes

Karen Pedersen er den der i flest år har besvaret de spørgsmål, der er kommet til ABA, nemlig i 32 år. Karen går på pension den 1. juni 1992. (ABA)

løb hjulpet forskellige forlag med oplysninger og ikke mindst med billedmateriale.

Dette var blot nogle få eksempler på, hvad der spørges om. Gemt men ikke glemt er de mange oplysninger, ABA giver parti- og fagforeninger til brug for deres jubilæumsskrifter. Til gengæld modtager biblioteket alle de flotte festskrifter, når de udkommer, og det er vi ikke kede af!

Karen Pedersen

Arkivet der vokser dag for dag

På ABA findes et arkiv, som internt benævnes PERSONLÆGARKIVET. Det er en samling af udklip vedrørende personer fra Danmark, Norden og den øvrige verden, men det er ikke kun kendte personer, som er repræsenteret i arkivet; også ukendte eller glemte mennesker, som har virket inden for arbejderbevægelsen eller venstrebevægelserne er med.

Hvem der i fordums tid har oprettet arkivet eller er begyndt at indsamle udklip om personer til et personlægarkiv, ved man ikke i dag. En mulig begyndelse kan være gjort af Oluf Bertolt, der var leder af ABA fra 1925 til 1937. Denne formodning kan begrundes med, at der i nogle af personlæggene ligger optegnelser og enkelte breve, som Bertolt har brugt til forarbejder for sine artikler i Dansk biografisk Leksikon.

Personlæggenes indhold er som før nævnt udklip fra aviser, tidsskrifter og ugeblade. Der er fødselsdagsartikler, nekrologer, interviews og andre artikler om de enkelte personer. Der forekommer dog også andet f.eks. pjecer eller småtryk. Der er en del fremmedsprogede artikler, f.eks. svenske, norske og tyske.

I dag bliver der dagligt klippet fra Det fri Aktuelt, Politiken, Berlingske Tidende og Informa-

tion, når relevante personer er omtalt. Tidligere blev der også klippet fra dagbladet Land og Folk. ABA har modtaget Land og Folks store samling personudklip, efter at avisen er gået ind. Disse er dog endnu ikke alle indgået i ABA's samling.

Når man har været i biblioteket og læst en biografi om en person eller en erindring, kan man eventuelt finde yderligere oplysninger om personen her, måske et interview eller lignende. Flere tusinde personer er omtalt, hvor mange vides ikke nøjagtigt. Nogle er repræsenteret ved en enkelt artikel, andre er omtalt i mange. Måske ligger der noget gemt om ens egne aner. Hvem ved?

Her skal gives nogle eksempler på, hvad der findes blandt udklippene. For at tage de kendte først. Der er en stor udklipssamling om den afdøde statsminister Jens Otto Krag. En hel del udklip findes også om Socialistisk Folkepartis stifter, Aksel Larsen. Om ham findes også en stor scrapbogsamling.

Kvinderne er naturligvis også repræsenteret. F.eks. Fanny Jensen, arbejdersken fra Horsens, der blev formand for Kvindeligt Arbejderforbund. Siden blev hun den anden kvindelige minister udnævnt i Danmark. Den første var Nina Bang. Fanny Jensen var udnævnt som minister uden portefeuille, men hun skulle fungere som en slags

familieminister, den første i Danmark. Det var i den socialdemokratiske regering under Hans Hedtoft fra 1947 til 1950.

En familieminister, ligeledes en kvinde, fik Danmark først igen i 1964. Denne gang faldt valget på Camma Larsen-Ledet fra Åbenrå. Hun fungerede i denne stilling fra 1966 til 1968 i Jens Otto Krag's regering. Senere var hun borgmester i Åbenrå. Om Camma Larsen-Ledet ligger der udklip fra 1964 til 1991, hvor hun døde.

Det mest spændende i personlægekarket er de mere ukendte eller helt glemte personer og almindelige arbejdere. Her skal nævnes nogle:

Maler A. N. Andersen fyldte 80 år i 1960 og var på dette tidspunkt stadig aktiv maler. Han havde været på valsen som ung og deltaget i en studiekreds i Schweiz om det tyske socialdemokratiske historie. Det var i 1910. I 1912 ledede han sin første studiekreds i København om socialismens historie. Senere ledede han over hundrede studiekredse. Fødselsdagssamtalen, som findes i lægget, var forørigt med journalisten og digteren Oskar Hansen.

Der ligger nekrologer over Chr. Nielsen fra Vejgård ved Ålborg, der var medlem af sognerådet og formand for cementarbejdernes fagforening 1898-1903. Han afgik ved døden i 1933.

Om tidligere borgmestre rundt om i landet ligger der udklip. Hans Peter Jensen var født 24. juni 1864 i Bølle på Fyn. Han var malersvend og blev senere redaktør af Nykøbing Social-Demokrat, borgmester i Nykøbing Falster og landstingsmand. Om ham ligger der udklip tilbage fra 1916. Han døde i 1939.

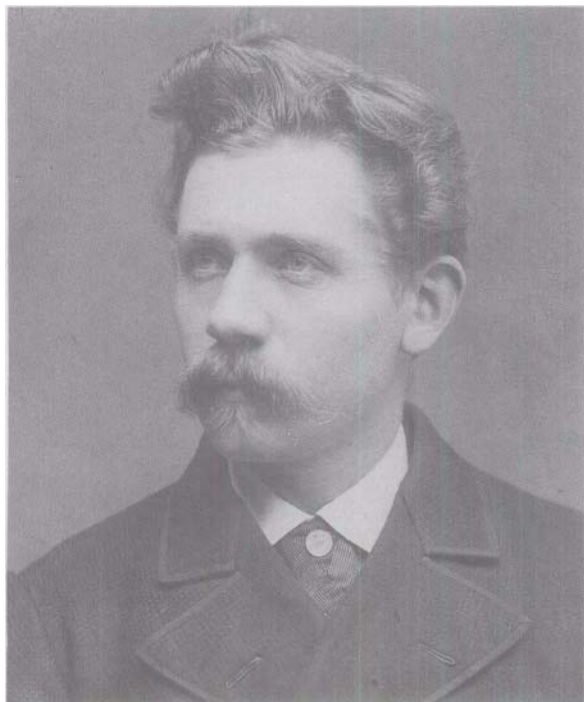
Også en arbejdersanger skal nævnes: Wilhelm

Helga Larsen. (ABA)

Ewald, der i 1908 var med til at starte et arbejdersangkor i Åbenrå, nemlig Arbejdersangforeningen »Lyren«. Foruden sanger var Ewald murersvend og medlem af Arbeiter- und Soldatenrat i 1918-20. Senere blev han formand for murenes fagforening, medarbejder ved den socialdemokratiske presse og byrådsmedlem i Åbenrå. Han døde i 1952, 78 år gammel.

De »ukendte« kvinder skal ikke glemmes, selv om der ikke findes så mange udklip om dem, som der gør om mændene. En af disse kvinder er Helga Larsen, der allerede 9 år gammel måtte ud at tjene. Hun blev maskinstrikker - til 36 øre i timen, det

Ferdinand Hurop. (ABA)

var i 1893. Sidenhen blev hun bryggeriarbejder og formand for disse. I 1913 blev hun indvalgt i Københavns Borgerrepræsentation. Da kvinderne i 1915 havde fået valgret til Folketinget, blev Helga Larsen indvalgt som den første kvindelige socialdemokrat. Hun døde pludseligt i 1947.

En anden måske mere ukendt kvinde, er Jenny Larsen. Hun var med til at starte Kvindeligt Arbejderforbunds Afdeling 2, Maskinstrikkerne i 1890. I denne afdeling blev hun kasserer i 1917. Om Jenny Larsen ligger der to udklip i anledning af fødselsdage.

En enkelt dansk emigrant, men ikke den eneste

i personlægekarkivet, skal nævnes: Ferdinand Hurop. Han var født i København i 1853, blev uddannet som smed i Jylland og vendte tilbage til København i begyndelsen af 1880'erne. Han var en dygtig agitator for sit forbund og blev forbundsformand for smedene i 1884. Under den store smedelockout i 1885 skaffede Hurop penge fra ind- og udland samt levnedsmidler fra danske bønder til smedene til at stå lockouten igennem med. Efter to gange at have været formand for smedene drog Hurop første gang til Amerika i 1893. Her var han efter en omskiftelig tilværelse fra 1911 redaktør af det dansk-norske ugeblad Social-Demokraten i Chicago. Hjemme igen var han et årstid forretningsfører for Lolland-Falster Social-Demokrat. I 1914 drog han for anden gang over Dammen sammen med sin kone. Nu var han igen redaktør af det socialdemokratiske blad i Chicago, men efter en strid med syndikalisterne trak han sig i 1916. Samme år rejste han til Virginia, hvor han oprettede en koloni på andelsbasis. Den holdt kun til efter krigen, hvor den under krisen gik ned. Næsten 70 år gammel tog han til Enumclaw. Her havde han boet før, og her arbejdede han ved et elektricitetsværk. Han døde den 22. april 1934, 81 år gammel. Der er på baggrund af forskellige oplysninger og breve også fra andre arkiver ved at blive skrevet en afhandling om Ferdinand Hurop.

Til sidst skal nævnes nogle personer fra den øvrige verden, om hvem der ligger udklip:

Svenskeren Joel Emanuel Häglund blev født i Gavle den 7. oktober 1879. Han emigrerede til Amerika i 1902 og tog navneforandring til Joseph

Hillström og endelig til Joe Hill. Han arbejdede som jernbanearbejder og blev organisator indenfor den syndikalistiske fagbevægelse: Industrial Workers of the World. Denne bevægelse blev stiftet i 1905 og fik stor betydning for bl.a. jernbanearbejderne på trods af, at den kun havde ca. 100.000 medlemmer. Joe Hill, som han nu kaldte sig, drog rundt i Amerika og agiterede for bevægelsen og samtidigt skrev han en del protestsange. Nogle af dem bliver stadig brugt.

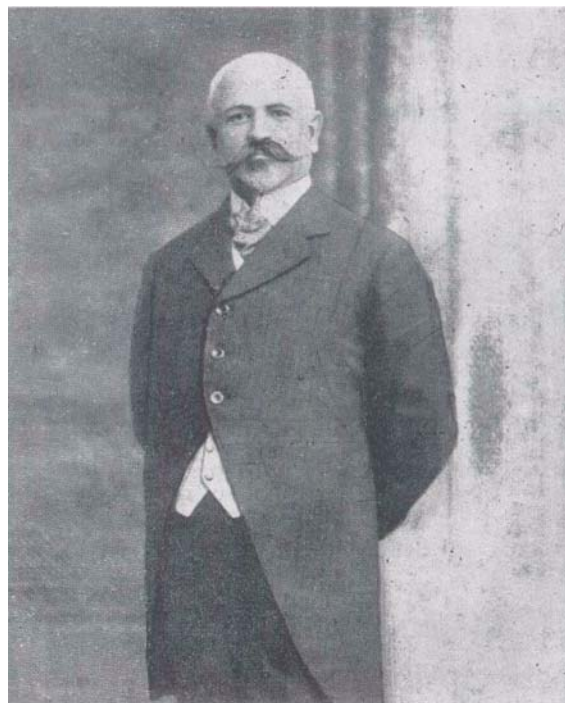
Han blev på falsk grundlag anklaget for mord og henrettet for sit arbejde den 19. november 1915 i Salt Lake City, Utah. Joe Hills aske blev den 1. maj 1916 lagt i kuverter og spredt ud over Sydamerika, Asien, USA og Europa. Svenskeren Bo Widerberg har lavet en film om ham. I personløgarkivet er der udklip på svensk, dansk og tysk om Joe Hill.

Om italieneren Antonio Gramsci er der udklip på dansk og tysk. Han var født på Sardinien den 22. januar 1891. I 1921 var han medstifter af PCI, det italienske kommunistparti. Fra 1926 var han i mange år fange i det fascistiske Italien, og han døde den 21. april 1937. På dansk foreligger der en bog med hans optegnelser fra fængslet (1991).

Fra Spanien skal til sidst nævnes digteren Francisco Ferrer, som blev henrettet af den spanske regering i 1909. Bl.a. Martin Andersen Nexø har skrevet om ham.

Denne korte introduktion af personløgarkivet skulle gerne vise noget om det store materiale, der her er gemt. Det er stof med mange oplysninger om enkeltpersoner, stof som kan bruges til mange ting.

Søger man sine aner eller søger man oplysninger om en fagforeningsmand/kvinde, en tillids-

Francesco Ferrer. (ABA)

mand/kvinde, om kommunalpolitikere og folketingsmedlemmer, så findes de måske i personløgarkivet. Der findes et personregister, hvor man kan søge på navn.

Det bedste ville være, hvis arkivet kunne bruges som grundstammen i en »Arbejdernes Blå Bog« eller »Arbejdernes Hvem er Hvem«. Til dette formål ville personløgarkivet være en guldgrube med sine mange korte oplysninger om enkeltpersoner. Det er perfekt til dette formål.

Måtte det blive brugt på den måde engang i fremtiden.

Per Askbo

EDB i arkivafdelingen

I 1987 fik ABA det første EDB-udstyr dels til løsningen af almindelige administrative opgaver, dels til brug i biblioteksafdelingen. Siden 1. jan. 1990 registreres nye bøger kun i ABA's biblioteksdatabase, der tillige er koblet sammen med de øvrige forskningsbibliotekers fælles database ALBA. 1.sept.1991 fulgte arkivafdelingen efter med en arkivdatabase: ABASE.

En bog er en bog

Der findes idag en række gode og teknisk avancerede EDB-programmer til biblioteker. De anvendes til katalogiseringen og kan også styre alle udlånsfunktioner. Dertil kommer ikke mindst, at biblioteksprogrammernes såkaldte fritextsøgning, dvs. søgning efter alle ord uanset deres placering i basen, giver en nem og fleksibel indgang til litteratursøgningen. Desværre lader brugerfladen, dvs. den grafiske udformning af kommunikationen mellem brugeren og programmet, for det meste en del tilbage at ønske.

Biblioteksprogrammernes styrke skyldes først som sidst, at en *bog* uanset dens konkrete beskaffenhed er en veldefineret ting. Enhver bog kan beskrives med nøje fastlagte oplysninger: forfattere, titel, sidetal, trykkested og udgivelsesår mv. Derfor kan der defineres en fællesnævner, der letter den EDB-mæssige standardisering og pro-

gramudvikling på biblioteksområdet.

Arkivmaterialets mangfoldighed

Tilsvarende muligheder har man ikke med *arkivmateriale*. Selv om ABA i hovedsagen kun indsamler materiale fra de sidste 150 år, er det i sin art meget uensartet. Arkivmateriale kan blandt andet være et enkelt dokument, indbundne protokoller, duplikerede skrivelser, kartotekskort, medlemsbøger og regnskabsmateriale. Videre er indholdet og omfanget af de enkelte arkiver meget forskelligartet.

Ved siden af sådanne mere »tekniske« problemmer spiller også arkivfaglige spørgsmål en vigtig rolle. Et blik på ABA's eksisterende registranter viser, at den stedfundne arkivering er præget af kvalitative forskelle. Det har aldrig været muligt at foretage en dokumentvis registrering af de en-

kelte arkivers indhold. Derfor har en vurdering - der også bærer præg af de enkelte arkivarers »håndskrift« - af det enkelte arkivs indhold og historiske vægt altid haft stor betydning for, hvilket niveau registreringen er blevet foretaget på. Ydermere er arkiveringsarbejdet som følge af den ganske betydelige vækst i mængden af indsamlet og modtaget materiale præget af en tendens til en mere overordnet, mindre detaljeret registrering. Denne udvikling vil uden tvivl fortsætte, medmindre ABA kan få tilført betydeligt flere økonomiske ressourcer og dermed mere arbejdskraft.

Derfor bestod opgaven i at finde frem til et program, der skulle opfylde flere formål:

- 1) Det skulle teknisk og arkivfagligt kunne fungere som fælles ramme for det mangfoldige arkivmateriale.
- 2) Den nødvendige og ønskede standardisering skulle ikke forhindre en fortsat indholdsmæssig vurdering og fastlæggelse af forskellige registreringsniveauer.
- 3) Programmet skulle også byde på effektive søge- og opslagsmuligheder.

Teknisk set ville et program med generel fritekst-søgning eller et tekstbaseret baseprogram, der forbinder de traditionelle databaseprogrammers feltbaserede opbygning med mere valgfrie tekstformer, have været en ønskeløsning. Samtidig skulle det helst være et program med en brugerflade, der kunne benyttes uden særlige forkundskaber til hverken EDB i almindelighed eller det benyttede programs »sprog« (kommandoer) i særdeleshed.

Efter mange og lange diskussioner og afprøvning af forskellige programmer blev konklusionen, at »ønskeprogrammet« ikke fandtes på det ellers store software-marked, og at ABA ikke rådede over midler til at bede et professionelt software-firma om at udarbejde et skræddersyet program. Desuden viste det sig, at en del af de professionelle EDB-folk, som ABA konsulterede, manglede den arkivmæssige indsigt i opgavens problemstilling.

ABASE

Derfor blev der truffet beslutning om, at arkivafdelingen skulle søge at udvikle sit »eget« program på basis af et egentligt databaseprogram (dBASE). Det blev startskuddet til et længerevarende udviklingsarbejde, der hurtigt viste, at løsningen af de første indledende opgaver straks rejste nye og ikke altid forudsete spørgsmål. Om resultatet, arkivdatabasen *ABASE*, i den sidste ende indfrier de stillede krav og forventninger, vil først kunne afgøres om et stykke tid, når en relevant mængde data er blevet indlæst i programmet. De foreløbige erfaringer synes at give anledning til begrundet optimisme.

ABASE er udformet som et modulopbygget databasesystem, der består af *tre hovedmoduler* samt en række undermoduler:

1. *Accessions-database*. Dette modul bruges til registreringen af modtaget materiale, det være sig arkiver, bogsamlinger, specialer, faner, plakater osv. Opslag i basen giver mulighed for at

se, om det ene eller andet materiale er blevet modtaget af ABA, og hvad der er sket med det, selv om den egentlige arkivering endnu ikke er foretaget eller afsluttet.

Med hensyn til arkivmateriale fortsættes den hidtidige praksis med at skelne mellem forenings- og personarkiver. Som følge heraf findes der *to* moduler:

2. *Foreningsarkiv-database* og
3. *Personarkiv-database*.

Begge moduler *har fire* ensartede undermoduler: en foreningsregistrant og personregistrant, en bestandsregistrant, en emneregistrant og en underemneregistrant. *Personarkiv-databasen* omfatter desuden *tre* yderligere undermoduler: en brevlister for modtagne breve, en brev(kopi)liste for afsendte breve og en tale- og manuskriptliste.

Programmet er desuden forberedt til en udvidelse med flere hovedmoduler til f.eks. billedarkivet, fanesamlingen, plakatsamlingen og sangarkivet.

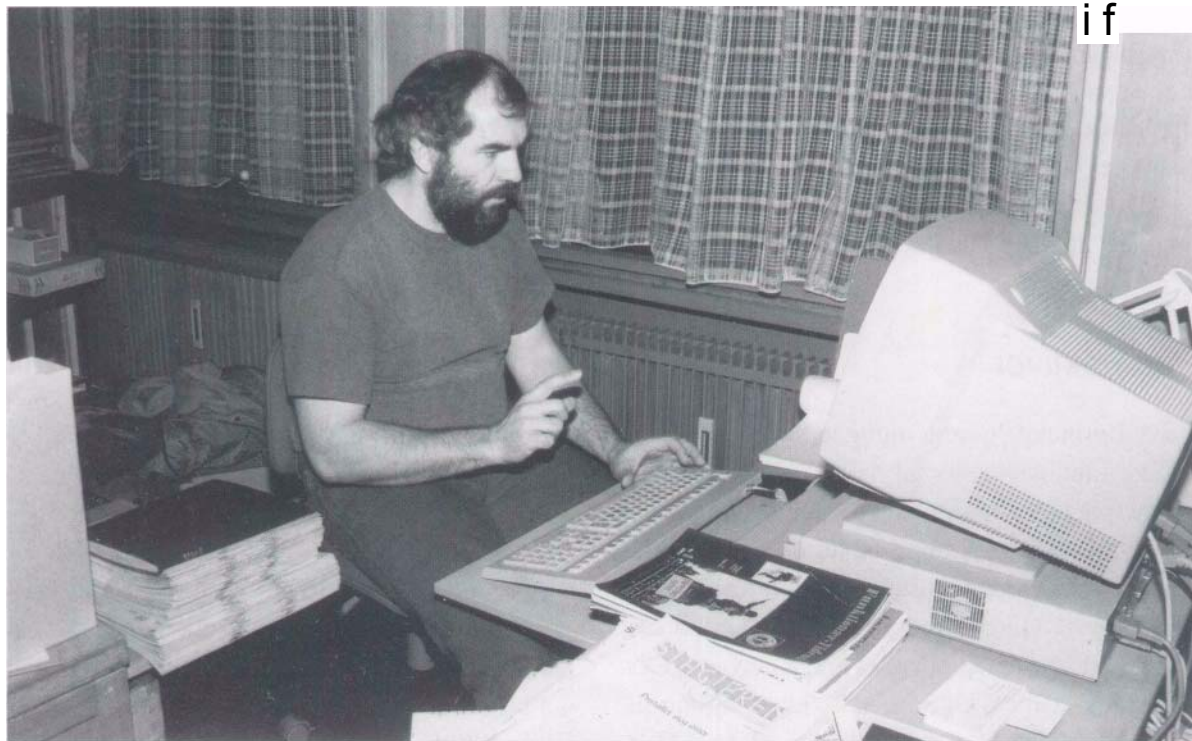
Brugerne i centrum

I *ABASE* vil alt arkivmateriale som minimum blive registreret i dels henholdsvis *forenings-* og *personregistranten*, dels *bestandsregistranten*. Forenings- og personregistranten er hovedindgangen til databasemodulerne. Arkivnumrene bruges overalt som den nøgle, der forbinder undermodulerne med hinanden. Samtidig er undermodulerne udformet således, at ethvert modul i givet fald vil

indeholde relevante henvisninger til underliggende moduler.

I hvilket omfang man vil benytte hovedmodulernes undermoduler vil afhænge af den konkrete målsætning for registreringen af det enkelte arkiv. Men det er ikke nogen målsætning i sig selv at benytte flest mulige moduler. Tværtimod *er ABASE* tilrettelagt på en sådan måde, at man med hensyn til både inddateringen og søgningen skal benytte færrest mulige moduler. Alle arkiver vil være registreret i henholdsvis forenings- og person- samt bestandsregistranten. Kun i de tilfælde, hvor der foretages en mere finmasket registrering vil også emne- og underemneregistranten blive benyttet. Der er nemlig ingen grund til at benytte et modul, hvis det ikke indeholder reelt flere og videreførende oplysninger. *ABASE's* modulstruktur giver på denne måde den fleksibilitet, som arkivmateriale stiller krav om. Ad denne vej højnes tillige programmets brugervenlighed.

I det hele taget har spørgsmålet om brugervenligheden spillet en helt afgørende rolle under det stedfundne udviklingsarbejde. Brugerfladen består af en slags EDB-kartotekskort og menuer, hvor de tilgængelige funktioner (bladre, søge, udskrifter fra basen mv.) vælges. Dertil kommer forskellige meddelelser i form af såkaldte vinduer og dialogbokse, der ligeledes indgår i den interaktive kommunikation mellem *ABASE* og brugeren. Brugen af programmet kræver intet kendskab til det benyttede databaseprograms kommandoer, syntaks og »sprog«. Under f.eks. søgningen indtastes søgeord, søgebegreber eller søgekriterier blot på »jævnt dansk«.

En af ABA's EDB-maskiner betjenes her af Ole Arent. (ABA)

Vil man f.eks. se, hvilket materiale ABA har om faglige organisationer i Roskilde Amt, vælges gruppesorteringen i funktionsmenuen og dernæst indtastes blot fagorg (for fagorganisation) og Roskilde (for amtsnavnet) i en dialogboks og søgningen aktiveres ved at trykke »Enter«-tasten. Kender man ikke det præcise navn på en faglig organisation, benyttes blot foreningsregistrantens henvisningsregister til at søge fagbaserede kaldenavne som bagere, arbejdsmænd, sejlmagere o.l. Når det er sket, oversætter programmet bagved brugerfladen det hele til de nødvendige EDB-kommandoer, ud-

fører dem og præsenterer brugeren for resultatet.

Ydermere får brugeren alle steder i programmet vejledning gennem meddelelser på skærmen. Til gengæld stilles der krav til brugeren om at følge den vejledning, som programmet giver. Desuden vil det selvsagt være en fordel, om man er nogenlunde bekendt med PC'eres tastatur og betydningen af tasternes (engelske) betegnelser.

I lyset af antallet PC'ere, som ABA for nærværende råder over, vil *ABASE* i første omgang hovedsageligt være et *internt* arbejdsredskab. Men så snart der er indlæst en relevant mængde data,

vil programmets læse- og søgefunktioner også være tilgængelige for lånerne i publikumsafdelingen. Mere konkret betyder det, at man i nogen tid stadigvæk også har brug for de hidtidige papirregistrarer. Eventuelle ønsker om specielle søgninger og om udskrifter fra basen kan og vil blive foretaget af ABA's medarbejdere.

Perspektiver

Der vil principielt være mulighed for at stille en såkaldt runtime-version af *ABASE* og en løbende opdatering af basens indhold til rådighed for andre biblioteker og forskningsinstitutioner. En runtime-version vil kunne installeres og bruges på almindelige (DOS-baserede) PC'ere, enten på enkeltstående maskiner eller i et lokalt netværk. Der er imidlertid for øjeblikket ikke taget stilling til vilkårene for en sådan distribution af *ABASE*. Men selve muligheden er et tydeligt vidnesbyrd om, at EDB kan bruges som redskab til at lette adgangen til informationer.

Problemer

En lettere adgang til informationer kan i den sidste ende være led i en demokratiseringsproces. Men denne mulighed kan imidlertid blive vanskelig og måske endda tabt helt på gulvet på trods af EDB-teknikkens stadigt stigende udbredelse. Som følge af de endnu manglende fælles stan-

darder indenfor databehandlingen synes der at være en tendens til, at hver organisation/institution udvikler sit eget EDB-system. Det vil i sig selv have helt uoverskuelige konsekvenser for den fremtidige arkivdannelse og arkivernes indsamling og registrering. Endnu mere skræmmende bliver billedet, når man tænker på det papirløse kontor. Hvad det angår, er det en højaktuel opgave at få startet en diskussion om, hvordan man så sikrer kilderne til blandt andet arbejderbevægelsens virke. Det er indlysende, at kilderne ikke skabes af hensyn til en senere traditionspleje, erfaringsformidling og historisk forskning. Men ikke mindst på grund af arbejderbevægelsens historiske selvforståelse burde de heraf betingede spørgsmål til EDB-udviklingen ikke glemmes. EDB rummer nogle helt nye muligheder for at ændre og rette i dokumenter. Som følge heraf kan det blive mere end vanskeligt at afgøre, hvad der i grunden er et originalt dokument. Her rejser der sig både historisk-kildekritiske og juridiske problemer.

Vigtigheden af at få taget fat på diskussionen af de her skitserede perspektiver og problemer understreges også derved, at AB A i stigende omfang fungerer som nærarkiv for en lang række af arbejderbevægelsens organisationer. Skal denne funktion sikres og udvikles, må det også være teknisk og praktisk muligt, uden at ABA skal råde over et hav af forskellige EDB-systemer og den dertil hørende viden om deres betjening.

Hans Uwe Petersen

De socialistiske ungdomsforbunds arkiver på ABA

Idéen om en selvstændig socialistisk ungdomsbewægelse blev allerede lanceret i 1872 af Socialistens redaktør August Toucher, et år efter Internationalens dannelse. Tanken om en ungdomssektion vandt gehør, men blev imidlertid ikke realiseret; dog fortæller Emil Wiinblad i sine erindringer, at han sammen med andre unge medlemmer af Internationalen i utilfredshed med ledelsen i 1872 dannede en ungdomsklub; der findes dog intet historisk belæg for dette.

Fra 1879-81 eksisterede den socialistiske ung-

2

domsforening Friheden i København. Foreningens korte levetid skyldes politidirektør Crones håndfaste indblanding, som bl.a. førte til, at formanden Laurits Feldt tog til Amerika.

Et nyt forsøg på at få en ungdomsforening i København til at fungere blev gjort i 1884. Foreningen De unges Forbund, der eksisterede frem til 1886, forsøgte i 1885 at blive anerkendt som en afdeling af Socialdemokratisk Forbund; men dette blev afvist med en opfordring til at indtræde enkeltvis i Socialdemokratisk Forbunds Københavnsafdeling. Mange af medlemmerne i De unges Forbund søgte dog i stedet ind i de socialdemokratiske diskussionsklubber, som blev dannet i løbet af 1880'erne. Diskussionsklubberne blev senere ud-

gangspunktet for en selvstændig socialdemokratisk ungdomsforening i København.

Udenfor København blev det første forsøg på at etablere en socialdemokratisk ungdomsforening gjort i 1885 som en udløber af De unges Forbund ved dannelsen af Fremskridtsklubben i Århus. Modsat De unges Forbund fik Fremskridtsklubben lov til at fungere selvstændigt, og i årene efter blev der oprettet flere klubber i de større jyske byer.

Arkivalier

Grundstenene i ABAs samling af ungdomsorganisationsarkiver er Socialistisk Ungdomsforbund, Socialdemokratisk Ungdomsforbund, Danmarks Socialdemokratiske Ungdom og Danmarks Kommunistiske Ungdom.

Med DKPs aflevering af dets partiarkiv til ABA i 1989 blev der samtidig indgået aftaler med Danmarks Kommunistiske Ungdom (1920-1990) og Danmarks Kommunistiske Studenter (1974-1990) om aflevering af deres arkiver.

Afleveringen fra DKU indeholdt, udover eget materiale, protokoller, korrespondance, medlems-

blade m.v. fra Socialistisk Ungdomsforbund og Socialdemokratisk Ungdomsforbund. Der er med afleveringen fra DKU skabt adgang til nye kilder inden for ungdomsforskningen.

De centraliserede socialdemokratiske Fremskridtsklubber

Oprettelsen af Fremskridtsklubben i Århus 1885 skete som et værn mod de konservatives forsøg på at vinde ungdommen. Årene efter oprettedes flere klubber rundt omkring i Jylland bl.a. i Horsens, Ormslev, Randers, Vejle og Ålborg. Disse stiftede i 1891 De centraliserede socialdemokratiske Fremskridtsklubber, men sammenslutningen opløstes i 1893. Endnu et forsøg på tværs af klubberne blev gjort i 1895 med dannelsen af De jyske Fremskridtsklubbers Agitationsudvalg. Et samarbejde mellem Agitationsudvalget og Socialdemokratisk Ungdomsforening i København blev påbegyndt i september 1900, og overvejelser om et landsforbund blev lanceret; men p.g.a. den begyndende opløsning af fremskridtsklubberne blev idéen ikke realiseret. Først i 1904 blev det første socialistiske ungdomsforbund dannet i Danmark. ABA har protokoller fra De jyske Fremskridtsklubbers Agitationsudvalg og fra følgende Fremskridtsklubber: Fredericia, Ålborg og Århus.

Socialistisk Ungdomsforbund

Med udgangspunkt i Socialdemokratisk Ungdomsforening i København (stiftet d. 24. september 1900) blev Socialistisk Ungdomsforbund dannet d. 30.-31. marts 1904 i København af de tre socialdemokratiske ungdomsforeninger i Glostrup, Hillerød, København og af Fremskridts-klubben i Århus.

I slutningen af 1905 forlod en del medlemmer i København forbundet p.g.a. dets radikale kurs og hårde angreb på Socialdemokratiet. Socialistisk Ungdomsforbund var arnestedet for den senere så stærke syndikalistiske bevægelse i København. Socialistisk Ungdomsforbund talte, da det var størst, 13 lokalafdelinger. Forbundet ophørte med at eksistere efter 1910. Forud var der fra Socialdemokratiets side gjort forsøg på at samle forbundet med Socialdemokratisk Ungdomsforbund; men forslaget blev nedstemt af Socialistisk Ungdomsforbunds medlemmer.

Socialistisk Ungdomsforbunds arkiv (Arkivnr. 1024) indeholder forhandlingsprotokoller for Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget 31. april 1904- 14. august 1908 og for 1.-3. kongres. Fra DKUs arkiv blev der overført en brevkopibog til Socialistisk Ungdomsforbunds arkiv, som indeholder korrespondance med lokalafdelinger, Socialdemokratiet og med udenlandske organisationer.

ABA har arkiver fra Socialistisk Ungdomsforbunds Centralafdeling og Århus afdeling.

Agitationen i DSU i 1930'erne var præget af antimilitarisme og et opgør med såvel kommunisme som nazisme. Billedet viser en antimilitaristisk demonstration i 1931 i Århus, hvor DSU for øvrigt blev stiftet i 1920. (ABA)

Socialdemokratisk Ungdomsforbund - SUF

Socialdemokratisk Ungdomsforbund (Arkivnr. 523) blev stiftet d. 16. september 1906 af repræsentanter fra 14 afdelinger, som enten havde brudt med Socialistisk Ungdomsforbund, eller som var blevet oprettet af SUF København.

Som følge af SUFs udvikling under 1. verdenskrig vedtog forbundet ved urafstemningen d. 20.-

25. oktober 1919 at ophæve sin overenskomst med Socialdemokratiet, hvilket førte til, at mindretallet d. 8. februar 1920 dannede DSU⁵.

SUFs arkiv indeholder en komplet samling af forhandlingsprotokoller for Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget 18. september 1906 - 1. februar 1920. Protokollerne indeholder derudover referater fra 7. - 9. kongres, samt fra de Skandinaviske konferencer i 1918 og 1919 og fra 1. Inter-Skandinavisk Ungdomskongres i 1919.

Arkivets stærke side er, at korrespondancen

med lokalafdelingerne (63 afdelinger og kredse) er fyldig, hvorimod der næsten ingen international korrespondance findes. Sandsynligvis kan der i DKPs arkiv dukke mere materiale op om SUFs internationale relationer.

Ved siden af forbundsarkivet, som rummer 7 arkivkasser, har ABA arkiver for følgende lokalafdelinger af SUF: Brønshøj, Fredericia, København (heri protokol for Socialistklubben), Lygten, Mårslet-Malling, Nakskov, Nyborg, Nørresundby, Skive, Sundby, Vesterbro og Østerbro.

Materiale fra og om SUF findes derudover bl. a. i A. D. Henriksens og Ernst Christiansens personarkiver. I Socialdemokratiets arkiv (kasse 678) findes materiale vedrørende splittelsen af SUF i 1912, hvor en mindre gruppe omkring SUF Lyngby dannede Nyt Socialdemokratisk Ungdomsforbund, som eksisterede i et år.

Danmarks Kommunistiske Ungdom - DKU

Socialdemokratisk Ungdomsforbund, der brød med Socialdemokratiet i 1919, tilsluttede sig oktober 1921 Kommunistisk Ungdoms-Internationale og skiftede samtidig navn til Kommunistisk Ungdomsforbund. I 1924 fik forbundet sit endelige navn Danmarks Kommunistiske Ungdom. Forbundet fik en opblomstring i begyndelsen af 30'erne og har efter 2. verdenskrig hørt til blandt de største ungdomsorganisationer i Danmark, indtil det blev nedlagt i 1990.

DKUs arkiv (Arkivnr. 680) er blevet registreret frem til 1945. Materiale efter 1945 er endnu ikke registreret og derfor ikke tilgængeligt for forskning. Arkivet indeholder bl.a. en forhandlingsprotokol for Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget 15. november 1919 - 2. november 1921; men ellers er arkivet, som rummer 10 arkiv kasser, ufuldstændigt og indeholder primært arkivmateriale fra årene 1920, 1930/31 og 1939/40.

Gennem DKP er der blevet indgået aftale med det tidligere Institut for Marxisme-Leninisme, Moskva, om at få mikrofilmet materiale vedrørende DKU i Kommunistisk Ungdoms-Internationales arkiver. Dette materiale vil supplere DKUs arkiv.

ABA har arkiver fra følgende DKU afdelinger og kredse: Brønshøj, Fredericia, København, Københavnskredsen, Lygten, Midt- og Sydsjællandskredsen, Nord-Vest, Nykøbing F, Næstved, Roskilde og Østerbro.

Danmarks socialdemokratiske Ungdom - DsU

SUF-mindretallet, som primært bestod af de jyske afdelinger, brød med forbundet og stiftede d. 8. februar 1920 Danmarks socialdemokratiske Ungdom. DsU fik hurtigt tag i arbejderungdommen og opbyggede i løbet af 20'erne og 30'erne sin egen kultur, og har gennem tiderne været en af de ledende ungdomsorganisationer.

DsU's arkiv (Arkivnr. 570) er registreret frem

til 1989 og rummer 207 arkivkasser. Arkivet indeholder en komplet samling af forhandlingsprotokoller for Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget 8. februar 1920 - 11. april 1955. For perioden efter er der huller for både Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalgets vedkommende. Modsat DKU's arkiv indeholder DsU's en del materiale om forbundets internationale relationer, som suppleres af materiale fra Socialistisk Ungdoms-Internationale (Arkivnr. 770). Dette arkiv er sammenstykket af materiale fra Karl Kern, Clara og Wilhelm Dupont samt Kjeld Degenkolv og giver et rimeligt indblik i SUT's arbejde bl.a. i H. C. Hansens formandstid (1935-39). Der findes næsten intet fra mellemkrigstiden til trods for, at DsU har været en vigtig og aktiv faktor i SUL Ungdoms-Internationals eget arkiv findes i Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis i Amsterdam.

ABA har materiale fra følgende DsU afdelinger: Alderslyst, Allesø-Broby, Avedøre, Bramminge, Buddinge-Bagsværd, Centralafdelingen, Dronninglund, Emdrup, Esbjerg, Fredericia, Frederiksberg, Frijsenborg, Galten, Gjesten, Gladsaxe, Grenå, Græsted-Gilleleje, Hadsund, Hornslet, Hunseby, Husum, Hvidovre, Hyllested, Indre By, Jerne, Kastrup, Lendum, Lumby, Lygten, Lyngby, Læsø, Nakskov, Nibe, Non Ege, Nyborg, Nørrebro, Nr. Lyndelse, Nørresundby, Odense, Odense Centralafd., Odense Nordre, Odense Østre, Odense Korslække afd., Odder, Otterup, Ribe, Roskilde, Ry, Rødovre, Sanderum, Seden, Skjoldelev, Skovlunde, Skuderløse, Slagelse, Slangerup, Solrød, Sorø, Stige, Strand, Sundby, Søborg, Tistrup, Tommerup, Tornby-Vidstrup, Torrild, Trustrup,

Valby, Vedsted-Hviding, Verninge, Vesterbro, Viborg, Virum, Ørting-Falling, Østbane, Østerbro, Åbyhøj, Ålborg, Ålborg Fællesledelse, Århus og Århus Fællesledelse.

Derudover er der protokoller fra 19 kredsorganisationer og fra 14 kredse under DsU-Dansk Arbejdsmands Forbund-samarbejdet.

Andre ungdomsorganisationer

Udover de ovennævnte ungdomsorganisationer har Socialistisk Folkepartis Ungdom (Arkivnr. 776) afleveret sit arkiv for perioden 1969-85, og har nu indgået aftale om løbende aflevering. Derudover har AB Aet arkiv fra Socialistisk Ungdoms Forum Esbjerg afdeling. Yderligere kan materiale fra/om Venstresocialistisk Ungdom, 30'ernes og 70'ernes trotskistiske ungdomsorganisationer samt ML-Ungdom findes i enkelte personarkiver og i emnearkivet.

Tidsskrifter

ABA har opbygget en større samling af lokale og centrale medlemsblade udgivet af ungdomsorganisationerne. Denne samling er efter afleveringen af DKU's arkiv blevet fordoblet. Bladene er et uvurderligt materiale, da de ofte er det eneste materiale, som findes fra afdelingene. De er enestående kilder til belysning af organisationskulturen, ungdomsbevægelsernes selvopfattelse og udvikling samt til oplysninger om afdelingernes historie.

Samlingen, som dog langt fra er komplet, består i dag af ca. 450 titler. Denne indeholder fra SUF(1906-1920) 19 titler dækkende 11 afdelinger og forbundet; DsU (1920-) ca. 150 titler fra landsforbundet og 60 afdelinger; DKU (1920-90) ca. 240 titler fra forbundet og 65 afdelinger, deriblandt enkelte udgivelser fra DKU's soldaterceller i 30'erne og de såkaldte DsU-blade, som DKU udgav i perioden 1933-35. Sammen med DKU's arkivaflevering fulgte fra Unge Pionerer 11 blade dækkende landskontoret og 7 afdelinger. Derudover har ABA enkelte lokalblade fra SFU, VSU, ML-Ungdom og andre.

For tiden får ABA løbende tilsendt blade fra DsU, SFU og VSU, samt ca. 20 lokalmedlemsblade fra disse organisationers afdelinger. Derudover modtages medlemsblade fra Socialistisk Ungdom, Norge, Sveriges Socialdemokratiske Ungdom og fra Frankrigs kommunistiske Ungdom samt enkelte faglige ungdomsblade fra blå. Tyskland. Tidsskrifter fra KUI og SUI findes desværre kun delvis, dog har bl.a. Kjeld Degenkolv afleveret flere tidsskrifter udgivet af SUI.

Andet materiale

ABA har udover de mere traditionelle kilder andre indgange til ungdomsorganisationerne.

I plakatsamlingen findes ca. 400 forskellige plakater, som vedrører ungdomsorganisationerne, heraf er ca. halvdelen registreret. Samlingen dækker primært perioden 1946-91, og fordeler sig

således: DsU 200, DKU 150 og derudover en snes plakater fra SUF, SFU, VSU rn.fl.

I fanesamlingen findes 7 SUF-faner, 18 DsU-faner, 14 DKU-faner og 6 faner fra udenlandske ungdomsorganisationer.

ABA har derudover en mindre samling af billeder, erindringer, sange, revyer, jubilæumsskrifter og pjecer dog primært fra DsU.

Der skal her til slut lyde en opfordring til at aflevere materiale fra de forskellige ungdomsorganisationer til ABA, da disse er uundværlige brikker i arbejderbevægelsens historie.

Bent Vedsted Rønne

1. Robert Wiinblad: Redaktør E. Wiinblad. Træk af hans Liv s. 38-39.
2. Social-Demokraten den 18. og 20. februar 1936.
3. For nærmere behandling af Fremskridtsklubberne se Jørgen Würtz Sørensen: Socialdemokratisk Ungdom. Fremskridtsklubberne i Jylland 1885-1904. i: Meddelelser om forskning i arbejderbevægelsens historie nr. 8 s. 4-17.
4. Niels Ole H. Jensen skriver i sin artikel om Willi Münzenberg i Arbejderhistorie 35 s. 50, at brevkopibogen er fra Socialdemokratisk Ungdomsforbund. Dette er dog forkert.
5. SUF's historie er bl.a. blevet behandlet af John Bech Thomsen: Socialdemokratisk Ungdomsforbund SUF 1906-21. i: Historievidenskab nr. 8 s. 7-86.
6. Unge Pionerer (1924-36) hørte ind under DKU. For nærmere behandling se Oluf Unnerup: Unge Pionerer. Foreningen for arbejderbørn. - i: Meddelelser om forskning i arbejderbevægelsens historie nr. 7 s. 4-16.

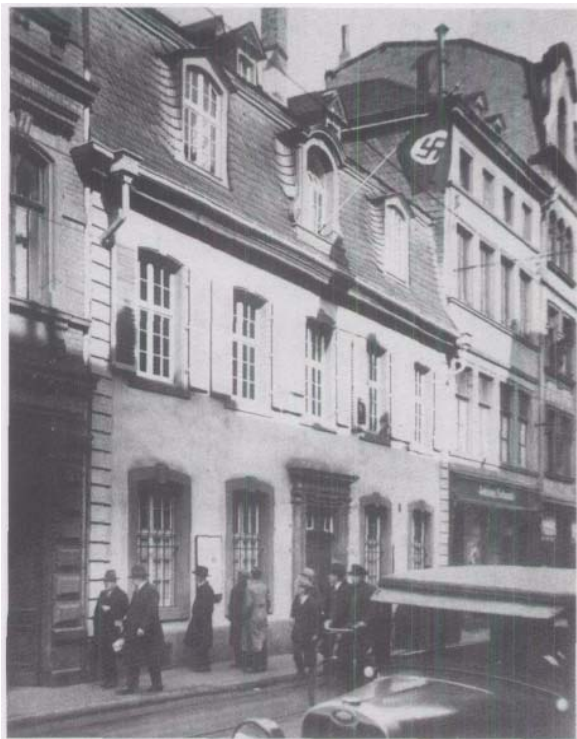
Fortsat udgivelse af Marx' og Engels' værker

I 1975 påbegyndtes udgivelsen af en ny stor udgave af Karl Marx' og Friedrich Engels' samlede skrifter, manuskripter og andre efterladte papirer. Det er af betydning, fordi kun ca. 2/3 af alle deres manuskripter tidligere har været udgivet. Ukendt er f.eks. en stor del af korrespondancen og forarbejderne til »Kapitalen«. Marx nåede som bekendt kun at afslutte første bind af »Kapitalen«, de to næste bind blev efter hans død udgivet af Engels, og det såkaldt fjerde bind, »Teorier om merværdien«, udgaves første gang i 1905 - 1910. Nu udgives også manuskripterne, i den form som Marx efterlod dem ved sin død i 1883.

I denne nye udgave - Marx-Engels-Gesamtausgabe (MEGA) - er der allerede udkommet flere bind med nye manuskripter af denne art. Udgaven er blevet tilrettelagt på forskellige videnskabelige institutter og universiteter i DDR og Sovjetunionen. Selve udgivelsen er blevet forberedt på baggrund af de erfaringer, man fra 1920'erne havde gjort med offentliggørelse af Marx' og Engels' værker samt med andre store videnskabelige udgivelser. Beslutningerne vedrørende udgivelsen blev præsenteret for den videnskabelige offentlighed i to prøvebind, og udgiverne opfordrede til diskussion om principperne for udgivelsen af MEGA.

Fra 1975 begyndte bindene at udkomme med ca. tre bind om året, og de blev selvfølgelig underkastet en nøje granskning i både øst og vest. Der var kritiske røster, som det er naturligt ved en sådan udgivelse, men generelt set var der ingen kritik af præsentationen af teksterne. Nogle af indledningerne blev kritiseret for at være partiske og for ensidigt marxistisk-leninistiske. Det samme er blevet hævdet om nogle af kommentarerne og oplysningerne om enkelte tekster. Det er rigtigt, at indledningerne og kommentarerne er forfattet af marxistisk-leninistiske forskere, og det er rigtigt, at folk med andre videnskabeligt-politiske opfattelser ville have skrevet anderledes. Men det centrale er, at den egentlige tekstudgivelse er alment anerkendt.

De socialistiske staters sammenbrud i 1989/90 medførte imidlertid en risiko for, at udgivelsen af MEGA ville ophøre. Udgivelsen blev støttet af SUKP, SED, Sovjetunionen og DDR med millionbeløb; men ingen af disse partier og stater eksisterer mere, så der måtte findes nye finansieringsmuligheder samt nye ansvarlige udgivere. Den nye udgiver er »Internationale Marx-Engels-Stiftung« med sæde i Amsterdam, og dennes organisatoriske bagland er det Internationale Institut for Socialhi-

Blandt de nye udgivere af MEGA er Karl Marx Haus i Trier. Huset blev købt af det tyske socialdemokrati i 1928 men beslaglagt af nazisterne i 1933. (ABA)

storie i Amsterdam og Karl-Marx-Haus i Trier. Stiftelsen har indsat forskellige redaktioner, kommissioner og råd, i hvilke bl.a. medarbejdere af de hidtidige bind er repræsenteret, så kontinuiteten kan bevares. ABA er iøvrigt repræsenteret i et af rådene.

Stiftelsen har i de forgangne to år gjort et stort arbejde for at sikre den fortsatte udgivelse. Forholdene har i den senere tid været i konstant forandring, f.eks. er det svært at vide, hvilke muligheder

der er for, at medarbejderne ved Moskva-instituttet kan fortsætte deres arbejde. Men alt tyder på, at udgivelsen kan fortsættes omend i et langsommere tempo. Det tyske Videnskabernes Akademi har således truffet en principiel beslutning om at støtte udgivelsen ved at ansætte nogle medarbejdere, langt fra nok, men beslutningen har givet grønt lys for, at nogle af de østtyske universiteter kan opretholde de derværende arbejdsgrupper, og at der kan gives trykketilskud til de allerede færdige manuskripter.

Planen er at udgive ca. 135 bind, hvoraf 45 er udkommet. Men mere end 20 bind er færdige eller så godt som færdige og vil kunne udkomme i løbet af de næste par år. Yderligere 16 bind er under forberedelse, deraf 3 hos en ny fransk-tysk arbejdsgruppe med sæde i Trier og Paris. Udgivelsen vil altså kunne fortsætte, men der skal arbejdes ihærdigt for at sikre den langsigtede finansiering.

Derfor er der et akut finansieringsbehov, indtil denne er afklaret. Stiftelsen har derfor oprettet en nødfond med henblik på at løse de umiddelbare opgaver. F.eks. har medarbejderne fra instituttet i Moskva meddelt, at de for 10 000 \$ vil kunne afslutte manuskripterne til 7 bind og for yderligere 20 000 \$ yderligere 8 bind. Relativt små summer kan altså få stor betydning; ABAs bestyrelse har derfor besluttet at opfordre fagbevægelsen til at støtte Amsterdamstiftelsens nødfond via en indsamling for at hjælpe med til at løse overgangsvanskelighederne og dermed sikre den fortsatte udgivelse. I december sidste år indbetalte Byggefagenes Samvirke i København således 10 000.-kr. til fonden. I januar 1992 henvendte ABA sig til

en række fagforeninger for at bede dem om støtte. Det er, som man kan forstå, på denne baggrund praktisk og moralsk betydning for en fortsat udgivelse af arbejderbevægelsens mest betydelige teoretikeres værker, at de organisationer, der har mulighed for det, støtter arbejdet. I en tid, hvor der er sat spørgsmålstejn ved mange af de opgaver, arbejderbevægelsen traditionelt har stået for, er det vigtigt at vedligeholde de analytiske og politiske værktøjer, som arbejderbevægelsen har til sin rådighed. Yderligere oplysninger om indsamlingen kan fås hos ABA.

Gerd

Danske fagblade i ABA

Endelig efter ca. 4 års arbejde kunne vi udgive 6. bind i ABA's bibliografiske serie Danske fagblade i ABA.

Det første halve år var det mere en form for pilotprojekt til vort nyerhvervede EDB-anlæg, end det var arbejde på en bibliografi; de næste 2 år blev databasen ajourført og tilrettet, og først derefter var der tale om et målrettet arbejde på at få de mange års detektiv- og inkassoarbejde udgivet som bog.

Vi startede i det små med opsøgende arbejde, og med at anskaffe de fagforeningsblade som vi ad andre kanaler var vidende om eksisterede. Projektet greb om sig, snebolden rullede, det nærmest væltede ind med nye fagforeningsblade, og der var alt muligt imellem lige fra de små dupliserede til de store trykte. Efterhånden som bladene kom, og mængden voksede, blev deadline udskudt. Til sidst måtte vi dog sige stop for at gøre bogen færdig.

Resultatet af hele dette store projekt blev, udover en velegnet bibliografi over danske fagblade på ABA, også en næsten fordobling af vor bestand

af fagforeningsblade. Men det vigtigste er måske, at vi med udgivelsen gør opmærksom på, ikke blot hvad vi har, men også hvad vi mangler. Efter udgivelsen blev vi kontaktet af Rør- & Blikkenslagernes Fagforening af 1873; de havde slået deres eget blad op i bibliografien og opdagede derved, at vi manglede de tre første årgange af bladet. Kort tid efter modtog vi dem, så vi nu har en komplet samling af bladet. Det er vort håb, at også andre vil bruge bibliografien på denne måde. Andre end ABA har haft glæde af, at dette værk er udkommet, blandt andre Fagbladet, som kort efter værkets udgivelse (man ser jo først efter, om man selv er med) kontaktede os angående eksakt udgivelsesdato for det første nummer af bladet, da 1991 var 100-året for den første udgivelse af »Fagblad for de forenede Arbejdsmænd i Danmark«, som Fagbladet hed dengang. Fredag d. 8. november kunne Fagbladet så holde jubilæumsfest, og samtidig udgive et jubilæumsnummer.

Ole Arent

Fagblad for de forenede Arbejdsmænd i Danmark.

ENIGED GJØR STÆRK

Udgivet af „Arbejdsmændenes Centralforbund i Danmark”.

Nr. 1.

Prøvenummer.

1891.

Bort Fagblad.

Hvor den eller dem, som har noget paa Sinde ligeoverfor sine Medmennesker, som ønsker Meddelelse om eller Kendskab til enten det ene eller det andet meddelte Offentligheden, er Presse- eller Bogtrykkeren et ubørligt Middel.

Den ubegrænsede Mangfoldiggørelse som Trykningen aabner Udgang til er sendt og brugt som intet andet, af Videnstadsmanden, Politikeren og Præsten.

Ved den bringer Videnstaden Refus-tatet af sit Studium frem til Belæring og Oplysning for den hele Menneskehed, Politikeren sanger Stemmer ved den og Præsten Sjøle.

Vi Arbejdere har med Gæld benyt-tet Pressen til at oplyse Verden om den Uret vi lider, og de Kravs Nødvendighed, som vi stiller. Det Resultat paa Ar-bejdsbevægelsens Omraade, som vi har set er bleven naaet, har kun været muligt ved Trykkens Hjælp.

Men naar vi ved dette, burde vi da ikke rejse dette Spørgsmaal: Har vi Arbejdsmænd ikke noget vi med Fordel og Gæld kan benytte Trykken til?

For den, der med lidt Eftersatke og en Smule Sund Fornuft vil søge dette Spørgsmaal flaret, vil Svaret absolut blive: jo vi har.

Vore Organisationer lider vi navn-lig af den Ulempe, at vore Medlemmer ere mindre villige til at komme til vore Generalforsamlinger og Møder.

Vi har energiske Medlemmer, som paa Arbejdspladsen gør alt, hvad de formaar for at faa de fleste til at komme, men det fugter desværre ikke nok!

Karjagen hertil er den, at vi Ar-bejdsmænd i højere Grad end noget

andet Fag refutteres af mindre oplyste Landarbejdere, der ere komne til Værne og har toget Arbejde.

Paa vore Anmodninger indmelde de sig i vore Organisationer, ikke fordi de kunne indse Nødvendigheden af at de ere organiserede, men fordi de se, at saadan er det Skik iblandt os andre.

Heri ligger Karjagen til at vore Foreningsmøder er saa forholdsvis saagt besøgt.

At oplyse saadanne Medlemmer om Organisationens Betydning, og bringe dem til Fortsættelse af deres Stilling i Samfundet, dertil behøves at der kommer en sundere og bedre Værdning ind i deres Hjem, end den de løber hos Avislæserne paa Gadehjørnerne.

Dette kan vort Fagblad, naar det bringes til alle Medlemmer, udrette.

Det er en Kendsgerning, at det som oftest er lettere at skaffe nye Medlemmer end at holde paa dem; dette er en Følge af de samme Karjager, som ovenfor er nævnt, og kan kun afhjælpes ved et fornuftigt og hensigtsmæssigt skrevet Fagblad.

Ud: i Provinsforeningerne, hvor kun de færreste af Medlemmerne har Social-Demokraten, bør vort Fagblad kunne udrette lidt af det, som Social-Demokraten andre Steder har udrettet. Provinsforeningerne bør derfor stemme for Fagbladets fremtidige Ud-sendelse.

Mange andre Fag har forlængst indset Nødvendigheden af et Fagblad og oprettet et saadant, endskønt det har kostet dem store Opre, fra 75 Opre til 1 Kr. Aarslaet.

Vi trænger langt haardere til et Fagblad end noget andet Fag og vi kan holde det gaande for 60 Opre aar-lig, frit tilbragt Medlemmerne hver Uge. Bør vi da faa tilbage, vi, der billigst af alle kan fortsætte os det?

Fagbladet vil kunne bringe Medlemmerne alle nødvendige Meddelelser og være et fortrinligt Bindeled mellem vore Organisationer. Hvor mange Mile der end er imellem os, vil vi i det Spalter kunne drøfte hvad der trykker os; vore fælles Lidelser, vore Kampe og vort fælles Maal.

Paa Kongressen debiteres Forslag, som vil binde flere Kræfter til vor Raadig-hed og give os henved 4 Gange saa stor en Kapital at virke med som tid-ligere; derfor vil vi i det kommende Aar gaa endnu raskere frem end tid-ligere, og bør have et Fagblad, der rundt om i Landet kan bringe Pub om vore Fremskridt og vore Sejre.

Kongressen.

Karl Marx's bekendte Ord: „Prole-tarer i alle Lande, forener Eder!” er hørt og snart fulgt af Arbejderne i hele Verden.

Organisationstanken er allerede paa sit andet Udviklingsstadium; Arbejderne nøjes ikke med at organisere sig, nu organi-serer vi vore Organisationer.

Fælles Kamp, fælles Mål og Videlse er de Baand, der binder Organisationerne mere og mere fast til hinanden, og bringer os til i slutet Aar at mar-sjere fremad mod vort fælles Maal, mod Arbejdets Frihed.

Fortsættelsen heraf i Forbindelse med den parlamentarisk-opdragende Virkning, som Deltagelsen i den faglige Bevægelse altid udsæder, er det, der giver en Kon-gress af Arbejdere det særegne Præg af Alvor.

Vor Kongres har i saa høj en Grad som nogen dette Præg.

Jubilæumsskrifter 1990-1991

Den faglige arbejderbevægelse

Blik- og rørarbejdere

100 års beretning : Blik & Rør - i forbund med fremtiden. - Blik- og Rørarbejderforbundet, 1990. -43 s.

Bogbindere, kartonnagearbejdere

Svolgaard, Niels: Solidaritet og demokrati : DBKF Århus afdeling 1891-1991.-DBKF Århus afdeling, 1991. -118 s.

Kvindelige arbejdere

Flyvbjerg, Anders: Fra gangkone til rengøringsassistent : Aalborg kommunes skolevæsen 1846-1970. - Kulturforvaltningen, Aalborg kommune : De historiske Arkiver, Aalborg, 1991.-60 s.

(Udgivet i forbindelse med KAD, Ålborg Afdelings 90 års jubilæum).

Malere

Thomsen, Poul: Malerforbundet 100 år med resultater : 1890-1990. - Malerforbundet i Danmark, 1990. - 151 s. (Tidligere offentliggjort som tillæg til: Maleren : medlemsblad for Malerforbundet i Danmark).

Metalarbejdere

Eisen, Hans-Christian: En historie om smede i Roskilde : et fag i udvikling 1890-1990. - Metal-Roskilde, 1990. -66 s.

Friisberg, Claus: Smedene i Varde 1890-1990 : 100-års jubilæumsskrift. - Metal Varde, 1990. - 85 s.

Johansen, Knud: 100 år med Metal. - Metal Nykøbing Mors, 1990.-19 s.

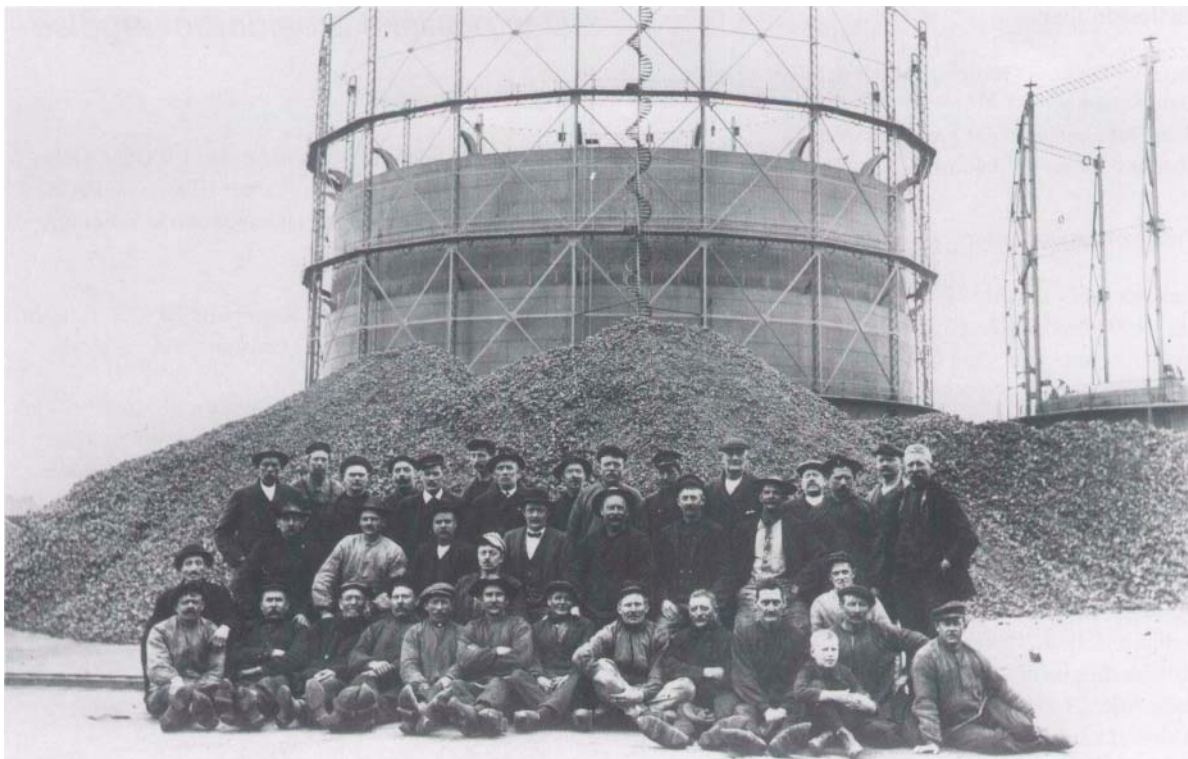
Murere

Murersvende i Sydsjælland 100 år 1/3-1991 / skriftudvalget består af Jens Otto Skafte m. fl. - Murersvendenes Fagforening Sydsjælland Afdeling, 1991. - 64 s. (Skurbogen : medlemsblad for murersvende i Sydsjælland, 14. årgang, nr. 3).

Snedkere, tømrere

Snedker- og Tømrerforbundets afd. 39 Lolland 100 år : 4. maj 1891-1991 / redaktion: Henrik Ekberg m. fl. - Snedker- og Tømrerforbundet, Afd. 39 Lolland, 1991. -31 s.

Snedkere og tømrere i Kalundborg og omegn gennem 100 år: ST 1891 - 1. februar - 1991 /ansvarshavende: Eigil Larsen. - Snedker- & Tømrerforbundet, Afd. 33 Kalundborg, 1991. - 53 s.

På billedet, der er en af nyafleveringerne til Billedarkivet, ses arbejdsmænd foran Sundby Gasværk i 1915. Året efter, i 1916, trådte gasværksarbejderne ind i Dansk Kommunalarbejderforbund. (ABA)

Specialarbejdere

Jubilæumsskrift: Specialarbejderforbundet i Danmark : 70 år i Gråsten. - SiD Gråsten afdeling, 1990. - 74 s.

Jubilæumsskrift SiD i Svinninge : 1916 - 75 - 1991. - Specialarbejderforbundet i Danmark, Svinninge Afdeling, 1991.-27 s.

Nørre Åby afdeling 75 år : 1916- 1. april- 1991.-Specialarbejderforbundet i Danmark, Nørre Åby Afdeling, 1991.- 12 s.

Weber, Lennart: Kampen for en bedre fremtid : træk af SiD's Hillerød-historie 1891-1991. -SiD-Hillerød, 1991.-101 s.

Tjenestemands- og funktionærorganisationer

Ousager, Steen: Guldsnore på sporet: jernbane, politik og forening / udgivet af Jernbaneforeningen. - Odense : Odense Universitetsforlag, 1991. - 256 s. (Udgivet i anledning af foreningens 100-års jubilæum).

Fællesklubber

Dage på Danfoss / redigeret af Kirsten Folke Harrits og Ditte Scharnberg. - Århus : Husets Forlag, 1991. - 140 s. (Udgivet i anledning af Fællesklubben på Danfoss' 25 års jubilæum).

Fællesorganisationer

Fællesorganisationen i Nyborg - FO 100 år : 1891 - 17. juli - 1991 /redaktion: Fællesorganisationen i Nyborg, forretningsudvalget samt Ole Frank Rasmussen. - Fællesorganisationen i Nyborg, 1991. - 30 s.

Hansen, Carl Emil: Under de røde faner : FO Vestlolland 1891 - 4. oktober - 1991 / samlet, skrevet og redigeret af Carl Emil Hansen og Egon Christiansen. - Arbejdernes Fællesorganisation, Vestlolland, 1991. - 40 s.

Helium, Asbjørn: Arbejdernes kulturhistorie i Vejle / Asbjørn Helium, Bente Munk, Poul Porskær Poulsen. - Arbejdernes Fællesorganisation i Vejle : Vejle Byhistoriske Arkiv, 1991. - 159 s. (Udgivet i anledning af Arbejdernes Fællesorganisation i Vejles 100 års jubilæum).

Den politiske arbejderbevægelse

Socialdemokratiet

Maribo Socialdemokratiske Forening i 100 år : 1891 -26. april - 1991 / redaktion: Verner Hansen og Per B. Christensen. - Maribo Socialdemokratiske Forening, 1991. - 41 s.

Socialdemokratiet Gråsten Kommune 70 : 27.10, 1920, 1990. - Socialdemokratiet i Gråsten, 1990. - 24 s.

Socialdemokratiet i Holstebro kreds : 1916-1991 / under redaktion af Kristen Vestergaard Olesen og Henry Ammitzbøll. - Socialdemokratiet i Holstebro kreds, 1991. - 39 s. (Udgivet i anledning af 75 året for oprettelsen af de socialdemokratiske kredsorganisationer i Holstebro kreds og Vinderup kreds).

Socialdemokratiet i Ishøj : 8. januar 1911-1991 : 80 år : strejftog i partiforeningens historie. - Socialdemokratiet i Ishøj, 1991.-31 s.

Marianne Bagge Hansen

Trykte og utrykte afleveringer til AB A i 1991

Biblioteket

Utrykte afhandlinger

Andreasen, Birgit: Kontorer og kontorister - med særlig henblik på københavnske forhold. - Kbh., 1987. - 2 bd. (180,91 blade): ill. Speciale i Europæisk Etnologi, Københavns Universitet.

Areal, Niels: Hippodrombevægelsen : en analyse af det demokratiske småborgerskabs politik omkring forfatningskampen i København januar-oktober 1848. - Århus, 1973. - 105 blade.
Bearbejdet udgave af hans speciale ved Aarhus Universitet, Historisk Institut.

Bjørndal Andersen, Lisbeth: Arbejdsmænd og smede: Legering eller metaltræthed : om fagbevægelsens rolle i den teknologiske udvikling 1945-60. - Kbh., 1989. -90, (18) s.
Speciale ved Københavns Universitet, Institut for Samtidshistorie.

Brandt Jensen, Birthe: SiD's holdning til fremmedarbejderne : med udgangspunkt i en redegørelse for fremmedarbejdernes erhvervsmæssige placering undersøges SiD's holdning til fremmed arbejdskraft og forbundets indflydelse på fremmedarbejderpolitikken i årene 1967-1973.-Odense, 1991. - 99 s. Speciale Odense Universitet, Historisk Institut.

Caraker, Emmett: Socialdemokratiet og arbejderklassen : fra 1973 til 1990 / udarbejdet af: Emmett Caraker, Tom Christiansen. - Roskilde, 1991. - 194 s. Projekt rapport, Historie, Roskilde Universitetscenter.

Dahlgreen, Peter: Polsk feudalisme? : en historiografisk oversigt. - Roskilde, 1984. - 151 spalter : ill. Historiespeciale, Roskilde Universitetscenter.

Dahlgreen, Peter: Østeuropas historie - fra folkevandringerne til femårsplanerne. - Roskilde, 1983. - IV, 391 spalter: ill. Projekt i historie, Roskilde Universitetscenter.

Det danske samfund, opbygning og funktionsmåde : et arbejdsrapport om fremmedarbejderne i Danmark / arbejdsgruppe: Marianne Andersen ... m. fl. - Kbh., 1981. - 61 spalter. Projekt opgave, Sociologisk Institut.

Fynbo, Ulrik: Kommunisterne og krigen : Danmarks Kommunistiske Partis formulerede opfattelse af krigsfaren og krigen fra Kominterns 7. Verdenskongres 1935 til den tyske besættelse af Danmark 9. april 1940. - Århus, 1985.-97 blade. Speciale, Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Handberg, Sussi: Arbejdsløshedsbevægelsen set i forhold til den faglige opposition i 30'erne / Sussi Handberg, Knud Røddik. - Roskilde, 1976. - 271 spalter. Projekt, 3/4 sem. SAM.BAS., Roskilde Universitetscenter.

Heimann Olsen, Peter: Socialdemokratisk sikkerhedspolitik : en identifikation og analyse af fælles synspunkter og positioner i de vesteuropæiske socialdemokratiske partiers sikkerhedspolitik. - Kbh., 1990. - 2 bd. Specialopgave ved Institut for Samfundsfag og Forvaltning, Københavns Universitet.

Hollmann, Dorthe Marina: Brandts Klædefabrik i Odense 1869-1940 : arbejdsforhold og organisering. - Århus 1989. -III, 113 blade: ill. Speciale ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Hvorfor får så få børn af tyrkiske indvandrere en uddannelse? /Hold 80,1, Gruppe 5: Jens Bredager... m.fl. - Kbh., 1981.-42 s. Projekt rapport, Den Sociale Højskole.

Jørgensen, Carsten: Den danske venstrefløj og den spanske borgerkrig : med specielt henblik på de spanske frivillige. - Kbh., 1989. - 166 s. (flere pagineringer). Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet.

Kjærsgaard, Morten: The Social Democratic Party - to »p« or not to »p«? - Roskilde, 1990. - 76 spalter. Projekt, Roskilde Universitetscenter.

Kress, Lili: Chilenske flygtninges integration i Danmark / af: Lili Kress, Tine Gerhard Jensen, Elizabeth Knox. - Kbh., 1982. - 124 blade. Projekt ved Kultursociologisk Institut, Københavns Universitet.

Labour Party and a new social order? / written by: Fabiana Battisti ... m.fl. ; Supervisor: Karen Sjørup. -Kbh., 1991.-291 s. : ill. 4th semester project at ICS, Roskilde Universitetscenter.

Laursen, Lau: Arbejderfritidsliv i Berlin 1890-1910. - Århus, 1989.- 121 blade. Speciale ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Mirski, Michal: The derailed revolution / translation from Polish; Victor Moszczyński. - Kbh. ; Rome, 1969-1973.-3 bd. (317 s). Evt. specialeopgave fra Roskilde Universitetscenter.

Møller, Jytte: Oplæg til historisk evaluering af »Nordofto-Sagen« / Jytte Møller, Bente Holm Nielsen. - Roskilde, 1990. - 138 s. Speciale ved Roskilde Universitetscenter, Institut V, Kvinder på Tværs.

Månson, Per: Land og folk. Indeks Sovjetunionen 1977. - Aalborg, 1978. - 36, 31 s. Hovedopgave, Danmarks Biblioteksskole, Aalborg.

Nielsen, Kirsten: Levevilkårene for arbejderbefolkningen i Århus i de sidste tre årtier af 1800-tallet / Kirsten Nielsen, Pernille Skou. - Århus, 1990. - 117, 12 s. Speciale, Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Pedersen, Dorthe: Offentlig lønpolitik fra lighed til fleksibilitet : om forhandlingsøkonomi på det offentlige arbejdsmarked. - Roskilde, 1991. - 259 s. Speciale i forvaltning, Institut for Samfundskøkonomi og Planlægning, Roskilde Universitetscenter.

Rømer, Birgitte: SPD's og Socialdemokratiets sikkerhedspolitiske udvikling i 1980'erne : en beskrivelse, analyse og sammenligning. - Kbh., 1991. - 114, 25 blade. Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Skytte, Karen: Socialdemokratiet: fra masseparti til professionaliseret vælgerparti? / Karen Skytte, Janne Lorentzen, Peter Kjærsgaard Petersen. - Århus, 1991. - 98 s. Tværfagsopgave 4. semester, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.

Teisen, Lis: Det danske Socialdemokratis forfatningsopfattelse under partiets udvikling fra et oppositionelt til et statsbærende parti. - Roskilde, 1991. - 91 s.

Projektrapport, Roskilde Universitetscenter, Historie Aben.

Thuste, Andrée: Leben und Werk des dänischen Schriftstellers Carl Scharnberg. - Greifswald, 1986. - 49, IV s. Diplomarbeit, Universität Greifswald, Sektion Nordeuropawissenschaften.

Gaver

Følgende personer og organisationer har overdraget institutionen bøger, pjecer, tidsskrifter, fotografier, film, plakater

Inge Adriansen, Det fri Aktuelt, Werner Brandstrup Andreasen, Rigmor Burchardt, Ursula Böttcher, Kjeld De-genkov. Fagbladet (SiD), Mogens R. Fentum, Bjarne F. Hansen, Janne Hansen, Rudolph Helfrich, HK-Biblioteket, Egon Højland, Jesper John, Arvid Jørgensen, Alice Kirk Nielsen, Thorkild Krejbjerg, Per Kolind, Maibritt Kyhlensø, Per Lakmann, Lokallhistorisk Arkiv i Randers, Kate Lyngsie, Knud Meinert Jensen, Museet på Kolindhus, Jørgen Nielsen, Per Ivar Noes, Torben Pedersen, Ebba Rasmussen, Socialistisk Arbejderparti, P.H. Seifert, SiD Horsens, Søllerød Museum, Kirsten Thor-sen, Mogens Weitemeyer.

Vi takker også de mange forfattere, forlag og organisationer, der har skænket institutionen et eller flere eksemplarer af deres udgivelser.

Karen Pedersen

ABA har modtaget et oliemaleri af Louis Pio i anledning af dennes 150 års fødselsdag. Pios oldebarn, Erik Pio Brinson, sammen med Henning Grelle ved overrækkelsen. (ABA)

Arkivet

Arkivafleveringer indgået i ABA

Fagbevægelsen

Landsorganisationen i Danmark Fortsat aflevering:
arbejdsretssager, journalsager
Bibliotekarforbundets arbejdsløshedsudvalg:
Arkivmateriale vedr. BAMPA 1979-1984

Brølæggernes fagforening: Forhandlingsprotokoller, regnskaber
Elektrikernes klub, Carlsberg: Protokoller mm.
HK, København: Arkivmateriale
HK Ungdom, København: Arkivmateriale
Husligt Arbejderforbund: Fortsat aflevering, protokoller, regnskab
Kommunal-og jernbanearbejdere, Århus: Protokoller, korrespondance
Kvindeligt Arbejderforbund, afd.I: Medlemsbøger, regnskaber, sang
Kvindelige Bryggeriarbejdere, København: Protokoller
Malernes fagforening, Gentofte, Lyngby: Protokoller, medlemsbøger, regnskaber
Dansk Metalarbejderforbund: Sager fra Hans Flugers sekretariat, international afd.
Metal Ungdom: Arkivmateriale
Stilladsarbejdernes Brancheklub af 1920: Protokoller

Politiske partier og foreninger

Danmarks kommunistiske Parti: Mikrofilm fra KOMIN-TERNS arkiv Danmarks kommunistiske Parti,
Roskilde: Distriktsmateriale
DsU: Protokoller DsU, Sydjysk distrikt: Protokoller
Socialdemokratiet, partikontoret: Fortsat aflevering
Socialdemokratiet, Folketingsgruppen: Fortsat aflevering
Socialdemokratisk vælgerforening 1.,13.,14. kreds:
Regnskabsbog
Socialdemokratisk vælgerforening 11. kreds: Protokoller
Socialdemokratiet 1.kreds, Ryvang: Protokoller
Socialdemokratisk vælgerforening, Ishøj: Protokoller
Socialdemokratisk vælgerforening, 13.kreds: regnskaber
Socialistisk Folkeparti, Folketingsgruppen: fortsat aflevering

Socialistisk Folkeparti, Partikontoret: fortsat aflevering
SFU: Fortsat aflevering
VS Gruppe 79: Arkivmateriale

Andre organisationer

DUI: Fortsat aflevering Faglig Ungdom, København:
Arkivmateriale Geneve-skolen: Arkivmateriale
Kommunistiske historikere: Fortsat aflevering
Landskomitéen mod Berufsverbot: Arkivmateriale
Litografisk Sygekasse: Protokoller Sangforeningen Falken:
Fane, klokke mm. Sangforeningen Sonor: Protokoller, fane, scrapbøger

Personarkiver

Frederik Andersen: Arkivmateriale
Svend Auken: Fortsat aflevering
Erling Dinesen: Arkivmateriale
Harald Jensen: Breve, Manuskripter
Børge Martin Jeppesen: Manuskripter
R.Lysholt Hansen: Breve, manuskripter
Carl Heinrich Petersen: Breve, manuskripter mm.
Hans Rasmussen: Korrespondance, manuskripter mm.
Vagn Thorup: Anarko-syndikalistisk materiale
Anders Uhrskov: Materiale vedr. DKU, SF, VS

Følgende har afleveret gaver til arkivet

Kamma Andersen, Jesper Byrgiet, Orla Greve, Erika Kwasnik, Henry Larsen, Leif Lauridsen, Christian Nielsen. Thomas Petersen, Johan Albin Simonsen, Kaj Axel Sørensen.

Anette Eklund Hansen

Medarbejdernes aktiviteter 1991

Publikationer/artikler

Per Askbo

Anmeldelse i Arbejderhistorie 1991.

Gerd Callesen

Louis Pio: Karl Marx. Indledning. — i: ABA's årsskrift 1989/90. S. 14-15.

A május 1. Dániában [1. maj 1990 i Danmark], -i: Ivan Harsányi og János Jernnitz (udg.): 1990. május 1. Tények és értékek a 100. május 1-jén, Budapest u.a. (1991). S. 28-30.

Quellen und Archive zur deutschsprachigen Emigration in Dänemark (sammen med Hans Uwe Petersen), -i: Hans Uwe Petersen (udg.): Hitlerflüchtlinge im Norden. Asyl und politisches Exil, Kiel 1991. S. 285-294.

Neutral eller politisk enhedsfagbevægelse. -i: Tiden. Marxistisk magasin, nr. 6. S. 20-22.

Nina Bang, 1866- 1928. -i: Arbejderhistorie, nr. 37. S. 2-13.

A dán munkásmozgalom fejlődése 1870 - 1890. május 1. -i: A nemzetközi munkásmozgalom történetéből, Évkönyv. 1991. S. 39-47.

Nina Bang (1866- 1928). -i: A nemzetközi.... S. 191-193.

Den første kvinde i regeringen, -i: Aktuelt 4. oktober. Pio og proletarene. - i: Aktuelt 14. december.

Thorvald August Marinus Stauning. - i: Demokratische Geschichte. Jahrbuch zur Arbeiterbewegung und Demokratie in Schleswig-Holstein, bind VI. S. 111-141.

Anmeldelser i Arbejderhistorie, Zeitschrift des Vereins für Hamburgische Geschichte.

Anette Eklund Hansen

Indsamling af arkivmateriale, -i: ABA's årsskrift 1989/90. S. 34-35.

Arbejderkvinder, kønsarbejdsdeling og kampen for ligeløn. Paper til 3. Nordiske historiske arbejdslivskonference i Umeå.

Anmeldelser i Arbejderhistorie og Meddelanden från Etnologiska Institutionen.

Henning Grelle

Den offentlige mening. Pressen ser på begivenheder i 100 år. SiD/Fagbladet 1991. upag. ill.

Mændene bag Fagbladet. - i: Fagbladet nr. 39, 1991 s. 7 og 22.

Pio og Pingerne. - i: Louis Pio 150 år. Tillæg til Det fri Aktuelt 14. december 1991.

Karen Kræmer

»Billeder fra Sovjetunionen«. - i: ABA's årsskrift 1989/90. S. 18-20.

Hans Uwe Petersen

Dänemark und die antinazistischen Flüchtlinge. 1940/1941. - i: Hitlerflüchtlinge im Norden. Asyl und politisches Exil 1933-1945, Kiel 1991. S. 55-78.

Die Kommunistische Partei Deutschlands (KPD) im dänischen Exil 1939-1941/43. - i: Hitlerflüchtlinge im Norden. Ibid. S. 237-257.

Quellen und Archive zur deutschsprachigen Emigration in Dänemark (sammen med Gerd Callesen). - i: Hitlerflüchtlinge im Norden. Ibid. S. 285-294.

Der Künstler, der die Bilder dieses Buches schuf: Alfons Heising. - i: Hitlerflüchtlinge im Norden. Ibid. S. 353-357. DKP's arkiv i ABA. - i: ABA's årsskrift 1989/90. S. 8-13.

Hannah Linden

Tidsskrifter/Årbøger 1990. - i: Arbejderhistorie nr. 36, 1991. s. 97-102.

Tidsskrifter/Årbøger 1990/91. - i: Arbejderhistorie nr. 37, 1991. s. 97-102.

Foredrag

Sozialstruktur und Gewerkschaften Dänemarks in den 1980'ern, i Forschungs- und Bildungsstätte zur Geschichte der Arbeiterbewegung, Bremen 16. februar (Gerd Callesen).

Arbejderbevægelsen og revolutionstiden i Tønder 1870 - 1922, i Lokalthistorisk forening, Tønder 10. april (Gerd Callesen).

Arbejderbevægelsens historie, PMF tillidsmandskursus 12. august (Gerd Callesen).

»Bund«s historiske betydning, SiH 15. december (Gerd Callesen).

»Et rids af arbejderkvindernes hverdag og organisering, fra starten og op til i dag.« For Ældre Klubben i Kommunale Lønarbejdere i Storkøbenhavn. Øresundscentret 18. november (Karen Kræmer).

Arbejderbørn og børnearbejde på landet, Linköping Universitet (Anette Eklund Hansen).

Konferencer, seminarer, møder

Arbeitswanderungen und gewerkschaftliche/politische Verbindungen im südlichen Ostseeraum. Kolloquium på Hven 3.-5. april (Gerd Callesen).

Rezeption und Verbreitung der Marxschen Theorie in den Niederlanden. Kolloquium i Karl-Marx-Haus, Trier 12.-13. april (Gerd Callesen).

IALHI årsmøde 6.-9. september 1991 i Linz (Gerd Callesen).

Møde i Internationaler wissenschaftlicher Beirat der Internationalen Marx-Engels-Stiftung, Amsterdam 5. oktober (Gerd Callesen).

Møde i IALHI Coordination Committee Amsterdam 23. november (Gerd Callesen).

SFAH-seminar (Per Askbo).

Møde om DANBIB i Lyngby (EDB-samarbejde mellem forsknings-, folke- og skolebiblioteker) (Marianne Bagge Hansen).

Årsmøde i Danmarks Forskningsbiblioteksforening (Karen Pedersen).

Det kongelige Bibliotek og dets fjernlånspartnere (Dorte Ellesøe Hansen).

Samarbejde mellem bibliotek og fagbevægelse (Dorte Ellesøe Hansen).

Initiativmøde vedrørende arbejdslivs-historie den 4. juni på Roskilde Universitetscenter (Henning Grelle).

SFEAV-projektet, Sverige 30.-31. oktober (Henning Grelle).

Arbejderbevægelsens historie i Norge 8. november (Henning Grelle).

Biblioteksledermøde 7.-8. november, Nyborg Strand (Henning Grelle).

Kulko-møde i Karrebæksminde 20.-21. september (Henning Grelle).

Socialdemokratiets årsmøde 7.-8. september (Henning Grelle).

Seminar vedrørende forskningsprojektet »Hitler-flygtninge i Norden«. København (Hans Uwe Petersen).

Seminar om Kvindebiografisk Leksikon 30.9-1.10, Kildegården i Tisvildeleje (Karen Kræmer, Anette Eklund Hansen, medarrangør).

Generalforsamling/årsmøde i Danmarks Biblioteksforening, Rødovre, marts (Hannah Linden).

3. Nordiske historiske Arbejdslivskonference, Umeå (Anette Eklund Hansen).

LO's konference om ligebehandling af kvinder og mænd, København (Anette Eklund Hansen).

7. Nordiske konference for arbejderbevægelsens historie, Nykøbing Falster (Anette Eklund Hansen, Henning Grelle).

Møde i industri- og håndværkspuljen, København (Anette Eklund Hansen).

Seminar om kvindeforskning afholdt i Landstingssalen på Christiansborg, marts (Anette Eklund Hansen, Karen Kræmer).

Redaktions- konsulent- og foreningsarbejde

Ole Arent og Jens Erik Kofoed Pedersen.

Danske fagblade i ABA. Katalog med registre (redaktion).

Gerd Callesen

Arbejderhistorie. Meddelelser om forskning i arbejderbevægelsens historie (redaktion).

ABA's bibliografiske serie (redaktion).

Korresponderende redaktør til Socialism & Democracy, New York og Socialismo Storia/Socialism History. Annali della Fondazione di Studi Storici Filippo Turati, Milano.

Medlem af Wissenschaftlicher Beirat der Internationalen Marx-Engels-Stiftung (IMES), Amsterdam.

Anette Eklund Hansen

Inger Wiene: Kvindelige håndværkere i 200 år. SFAH. Redaktion og tilrettelæggelse i samarbejde med Inger Wiene og Lise Skjot Petersen.

Årbog for arbejderbevægelsens historie (redaktion).

Konsulent for LO's faglige pensionisters erindringsgruppe.

Medlem af Initiativgruppen for udarbejdelse af et kvindebiografisk leksikon.

Medlem af Planlægningsgruppe for 4. Nordiske arbejderkulturkonference, 1992.

Medlem af SFAH's bestyrelse.

Henning Grelle

Knud Knudsen, m.fl.: Kampen for en bedre tilværelse. Arbejdernes historie i Danmark fra 1800-tallet til 1990 (Redaktion og tilrettelægning i samarbejde med Fremad).

Arbejdermuseets bestyrelse.

Arbejdermuseets Venners bestyrelse.

SFAH's bestyrelse.

FIU's videoprojekt om arbejderbevægelsens historie (konsulent).

Karen Kræmer

Knud Knudsen, m.fl.: Kampen for en bedre tilværelse. Arbejdernes historie i Danmark fra 1800-tallet til 1990 (billedredaktion).

Årbog for arbejderbevægelsens historie (billedredaktion).

Billedresearch til FIU-produktioner om arbejderbevægelsens historie.

Billedresearch til film om danskerne for Jesper Jargil Film og Planstyrelsen.

Hans Uwe Petersen

Hitlerflüchtlinge im Norden. Asyl und politisches Exil 1933-1945. Hrsg. Hans Uwe Petersen, Veröffentlichung des Beirats für Geschichte der Arbeiterbewegung und Demokratie in Schleswig Holstein, Band 7, Kiel 1991 (redaktion).

Projektmedlem i Internordisk forskningsprojekt vedrørende »Hitler-flygtninge i Norden«.

Kurser/studieture

EDB-kursus, K-D Data (Ole Arent).

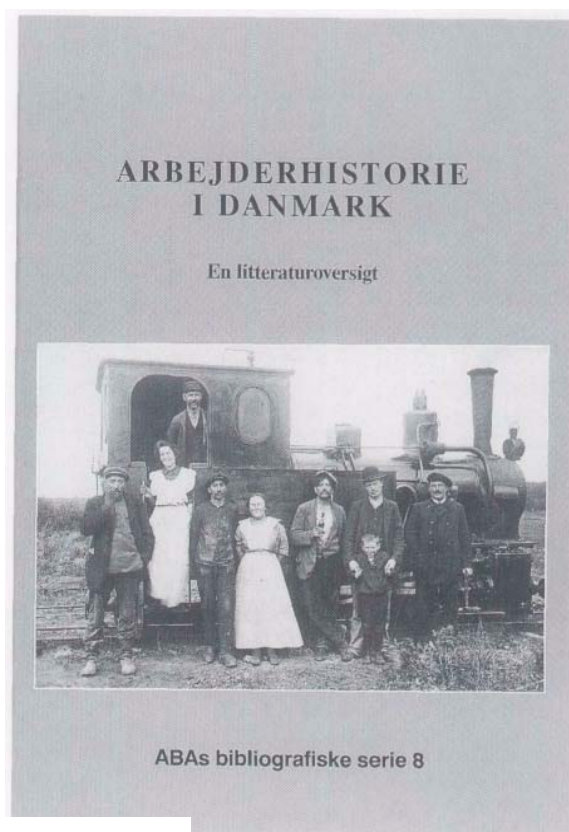
Kønnet i historien. Forskeruddannelseskursus på Københavns Universitet (Anette Eklund Hansen).

Nyheder i ABAs bibliografiske serie

Bestilles hos ABA.

Pris: 95 - kr.

Bestilles hos ABA.

Gratis

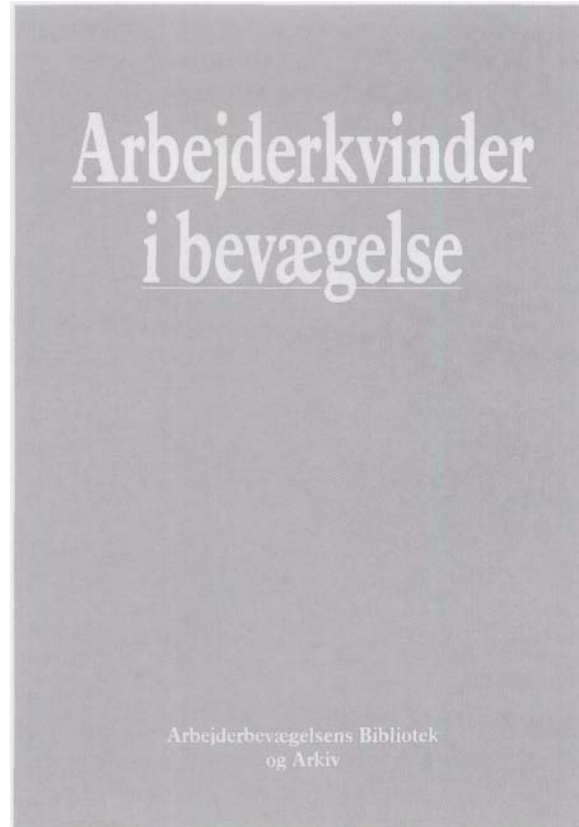
Arbejderkvinder i bevægelse

Arbejderkvinder i bevægelse, red. af Anette Eklund Hansen, 84 s.

Bogen bestilles ved at indbetale kr. 55,- (ind. moms og porto) på ABAs girokonto- nr.: 5 06 79 60

Nina Andersen (1900-1991), der var socialdemokratisk folketingsmedlem, talte kvindernes sag i og uden for partiet. Også internationalt arbejdede hun for kvindesagen i Kvindekomiteen inden for Socialistisk Arbejder-Internationale. (ABA)

Om arbejderkvindernes vilkår, historisk og aktuelt. Arbejderkvinder i bevægelse er en samling af artikler, der behandler forskellige sider af arbejderkvindernes historie og vilkår i dag. Artiklerne viser, at mange af dagens ligestillingsproblemer har sin rod i fortidens samfund.

DSU-gruppemøde i læsestuen, Amaliegade 25 i Århus i 1920'erne.